

**ИЗВЈЕШТАЈ
О РАДУ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА
2024. ГОДИНУ**

Бања Лука, април 2025. године

1. САДРЖАЈ

1.	УВОД.....	4
1.1.	1. КОМИСИЈА	5
1.2.	ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ	6
1.3.	ПОЈМОВИ У ИЗВЈЕШТАЈУ	7
2.	ПРАВНИ ОКВИР КОНЦЕСИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	8
2.1.	ЗАКОНСКИ ПРОПИСИ	8
2.1.1.	Примјена других Закона у поступку додјеле концесија.....	9
2.1.2.	Други закони који се посредно примјењују у поступку додјеле концесија.....	9
3.	ОСНОВНЕ АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ.....	10
3.1.	КЉУЧНЕ АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ	11
3.2.	ПРОВЈЕРА РАДА КОНЦЕСИОНАРА.....	17
3.3.	РЕГИСТАР УГОВОРА О КОНЦЕСИЈАМА.....	19
3.4.	АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ ИЗГРАДЊЕ И КОРИШЋЕЊА ЕНЕРГЕТСКИХ ОБЈЕКТА.....	20
3.4.1.	РЈЕШЕЊА КОМИСИЈЕ	20
3.4.2.	ПРОВЈЕРА РАДА КОНЦЕСИОНАРА	26
3.4.3.	Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката (МХЕ и ХЕ) инсталисане снаге веће од 250 kW	39
3.4.4.	Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката (термоелектране, вјетроелектране и соларне електране)	40
3.4.5.	Закључци.....	40
3.5.	АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ ИЗГРАДЊЕ И КОРИШЋЕЊА ГАСОВОДА И НАФТОВОДА.....	42
3.5.1.	Рјешења Комисије	42
3.5.3.	Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области гаса.....	43
3.6.	АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ МИНЕРАЛНИХ РЕСУРСА.....	44
3.6.1.	Рјешења Комисије	44
3.6.2.	Преглед закључених уговора у области минералних ресурса.....	49
3.6.3.	Провјера рада концесионара.....	51
3.6.4.	Преглед актуелних проблема који су присутни код реализације уговора о концесији	57
3.6.5.	Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области минералних ресурса	59

3.6.6.	Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области минералних ресурса - вода за пиће и флаширање	60
3.6.7.	Закључци.....	60
1.	Проблеми у реализацији концесија за експлоатацију и флаширање воде: Анализа тренутне ситуације и приједлози рјешења	60
2.	Рекултивација деградираног земљишта: Кључна питања и потенцијална решења.....	61
3.	Концесионе накнаде: Приједлози за побољшање и усклађивање са тржишним условима ...	62
3.7.	АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ ТРГОВИНЕ И ТУРИЗМА.....	63
3.7.1.	Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области трговине и туризма	63
3.8.	АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ САОБРАЋАЈА И ВЕЗА.....	64
3.8.1.	Рјешења Комисије	64
3.8.2.	Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области саобраћаја и веза	65
3.9.	АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА И ВОДНИХ ДОБАРА	66
3.9.1.	Рјешења Комисије	66
3.9.2.	Провјера рада Концесионара	69
3.9.3.	Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта	70
3.9.4.	Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области КОРИШЋЕЊА ЈАВНОГ водног добра	71
3.9.5.	Закључци.....	71
3.10.	АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ СПОРТА.....	72
3.10.1.	Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области спорта...	72
4.	КОНЦЕСИОНА НАКНАДА	73
5.	буџет.....	79
5.1.	ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ, РАСХОДИ И ИЗДАЦИ КОМИСИЈЕ ЗА КОНЦЕСИЈИ	79
5.1.1.	Стална средства Комисије	80
5.1.2.	Приходи	81
5.1.3.	Расходи.....	81
6.	ЗАКЉУЧЦИ	83
7.	Прилози.....	85

1. УВОД

Извјештај о раду и финансијски извјештај Комисије за концесије Републике Српске за 2024. годину (у даљем тексту: Извјештај) се подноси Народној скупштини Републике Српске.

Циљ Извјештаја јесте да информише Народну скупштину Републике Српске, као и укупну јавност о раду Комисије, то јесте, о активностима на имплементацији законских и других прописа из области концесија, реализацији уговора о концесији, провјери рада концесионара и слично.

Извјештај се доноси на основу одредбе члана 60. Закона о концесијама¹, према којој одредби се Извјештај подноси најкасније до 30. априла текуће године за претходну календарску годину. Извјештај се односи на период од 01. јануара до 31. децембра 2024. године и представља годишњи извјештај о раду Комисије за концесије Републике Српске (у даљем тексту: Комисија).

Исто тако, Извјештај приказује начин на који Комисија извршава обавезе у оквиру својих надлежности и испуњава своју мисију, те је исти састављен од податка о извршеним провјерама рада концесионара, поднесеним захтјевима, рјешењима Комисије, броју и врсти предмета које је Комисија разматрала, као и о другим информацијама из дјелокруга рада Комисије, било да је Комисија поступала по службеној дужности, било по захтјеву надлежног органа или заинтересованог лица.

Структуру извјештаја чине дијелови. Сваки дио је тематска обрада односне материје и чини засебну цјелину.

Први дио је уводни дио и односи се на опште податке о Комисији, члановима Комисије, те о појмовима који могу бити назначени и коришћени у Извјештају.

У другом дијелу је обрађен правни оквир концесија у Републици Српској и у истом су наведени прописи који се директно примјењују и односе на област концесионарства (позитивни прописи и прописи који су престали да важе), те прописи који се посредно примјењују и односе на област концесионарства.

Трећи дио Извјештаја односи се на основне активности Комисије и састоји се од више одјељака: кључне активности Комисије; провјера рада концесионара; вођење регистра уговора о концесијама; активности Комисије из области изградње и коришћења енергетских објеката; активности Комисије из области изградње и коришћења гасовода и нафтовода; активности Комисије из области минералних ресурса; активности Комисије из области трговине и туризма; активности Комисије из области саобраћаја и веза; активности Комисије из области коришћења пољопривредног земљишта и водних добара; активности Комисије из области спорта; активности Комисије из области финансија. Дакле, у трећем дјелу Извјештаја приказане су активности Комисије према надлежностима, те према појединим концесионим областима.

Четврти дио Извјештаја говори о концесионој накнади у извјештајном периоду.

¹ Закона о концесијама („Службени гласник Републике Српске“, број: 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21)

У петом дијелу изнесени су подаци о финансијском извјештају Комисије, те о начину на који Комисија управља својим ресурсима, а такође је детаљно образложен финансијски дио пословања Комисије, тачније, износ буџета Комисије и други приходи с једне стране, а са друге стране књиговодствено исказани трошкови и расходи.

Шести дио односи се на обједињене закључке комплетног Извјештаја Комисије са освртом на рад, ставове и мишљења Комисије, као и указивање на актуелну проблематику по областима у поступку додјеле концесија у Републици Српској.

Седми дио садржи прилоге Извјештаја – табеларне прегледе по концесионим областима.

1. 1. КОМИСИЈА

Комисија је стално и независно регулаторно тијело са својством правног лица и са правима и обавезама утврђеним Законом о концесијама. Основана је Законом о концесијама из 2002. године², а започела са радом након именовања првог сазива Комисије на сједници Народне Скупштине Републике Српске, одржане дана 23. 1. 2004. године³.

Комисија је у свом раду самостална и подлијеже надзору Народне скупштине Републике Српске, којој и одговара.

У оквиру својих надлежности, Комисија промовише привредне и друге могућности за улагања путем концесија, у циљу задовољавања јавних потреба и привредног развоја, укључивањем приватног сектора у финансирање, пројектовање, изградњу или обнову, одржавање или управљање радом инфраструктурних објеката и уређаја, пружањем услуга и експлоатацијом природних ресурса и објеката који служе њиховом искоришћавању, водећи рачуна о заштити привредних и друштвених интереса, заштити простора, становништва и животне средине.

² Закон о концесијама („Службени гласник Републике Српске“, број: 25/02);

³ Одлуке о именовању објављене у „Службеном гласнику Републике Српске“, број: 12/04;

Комисија је и 2024. године остварила значајне кораке на пољу сарадње са другим институцијама у Републици Српској и Босни и Херцеговини, пружајући им подршку на изради закона и других прописа, извјештаја, анализа и слично, уважавајући значај правног и регулаторног оквира за функционисање концесионог сектора у Републици Српској.

Просторије Комисије се налазе у улици Трг јасеновачких жртава, на броју 4, четврти спрат.

Интернет страница Комисије је www.koncesije-rs.org. Страница је доступна на свим службеним језицима у Босни и Херцеговини, а верзија на енглеском језику је информативна у погледу основних информација и посљедњих догађања.

Рад Комисије заснива се на одредбама Закона о концесијама⁴, подзаконским актима и Документу о политици додјеле концесија⁵. Комисија је у својој дјелатности у процесном дијелу поступала у складу са одредбама Закона о општем управном поступку⁶, те другим позитивно-правним прописима, којима се директно или индиректно регулише област концесија у складу са основним начелима поступка додјеле концесија.

1.2. ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

Чланове Комисије чине истакнути стручњаци из области права, економије, техничких и других одговарајућих струка и именује их Народна скупштина Републике Српске, на приједлог Владе Републике Српске, након спроведеног јавног конкурса. Чланови Комисије за концесије се именују на период од 5 (пет) година и могу бити именовани на још један мандат.

Народна скупштина Републике Српске је, на приједлог Владе Републике Српске именовала сазив Комисије коју чине:

- Маја Шупут, предсједник Комисије;
- Ненад Рачић, замјеник предсједника Комисије;
- Горан Мишић, члан Комисије;
- Владан Андрић, члан Комисије;
- Зоран Филиповић, члан Комисије.

⁴ У вријеме сачињавања Извјештаја, на снази је Закон о концесијама („Службени гласник Републике Српске“, број: 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21);

⁵ „Службени гласник Републике Српске“, број: 31/06;

⁶ „Службени гласник Републике Српске“, број: 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18;

1.3. ПОЈМОВИ У ИЗВЈЕШТАЈУ

Појмови који се користе у Извјештају:

- „концендент“ је Влада Републике Српске (у даљем тексту: Влада), у име Републике или скупштина јединице локалне самоуправе, у име јединице локалне самоуправе;
- „концесионар“ је привредно друштво основано у складу са прописима Републике, а са којим је концендент закључио уговор о концесији;
- „надлежни орган“ је министарство надлежно за поједину област у коју спада предмет концесије за чију додјелу је надлежна Влада, односно градоначелник или начелник општине, за предмет концесије из надлежности јединица локалне самоуправе, у складу са Законом о концесијама;
- „понуђач“ је свако домаће или страно правно или физичко лице, конзорцијум два или више уговором повезаних правних лица, који је доставио понуду у поступку додјеле концесије;
- „студија оправданости додјеле концесије“ је документ о техничкој, финансијској, економској, еколошкој и правној анализи оправданости додјеле концесије (у даљем тексту: студија);
- „концесиона накнада“ је накнада коју плаћа концесионар у складу са уговором који уређује концесију и
- „уговор о концесији“ је уговор закључен у писаном облику између концендента с једне стране и коцесионара као изабраног најповољнијег понуђача с друге стране, а садржи одредбе о међусобним правима и обавезама уговорних страна.

2. ПРАВНИ ОКВИР КОНЦЕСИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

2.1. ЗАКОНСКИ ПРОПИСИ

- Закон о концесијама („Службени гласник Републике Српске”, број: 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21);
- Закон о концесијама⁷ („Службени гласник Републике Српске”, број: 25/02, 91/06 и 92/09), који је престао да важи ступањем на снагу Закона о концесијама („Службени гласник Републике Српске”, број: 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21);

Важећи Закон о концесијама је усвојен на 28. сједници Народне скупштине Републике Српске и објављен у „Службеном гласнику Републике Српске”, број: 59/13, дана 15. 7. 2013. те ступио на снагу 23. 7. 2013. године. Закон о измјенама и допунама закона о концесијама је усвојен на 23. сједници Народне скупштине Републике Српске и објављен у „Службеном гласнику Републике Српске”, број: 16/18, дана 23. 2. 2018. године, те ступио на снагу 3. 3. 2018. године. Наредни Закон о измјенама и допунама закона о концесијама је усвојен на 10. сједници Народне скупштине Републике Српске и објављен у „Службеном гласнику Републике Српске”, број: 70/20, дана 16. 7. 2020. године, те ступио на снагу 24. 7. 2020. године. Посљедња измјена Закона о концесијама била је 2021. године, када је Закон о измјенама и допунама закона о концесијама усвојен на 19. сједници Народне скупштине Републике Српске и објављен у „Службеном гласнику Републике Српске”, број: 111/21, дана 09. 12. 2021. године, те ступио на снагу 17. 12. 2021. године.

Важећим Законом о концесијама, као основним законом који се односи на област концесионарства, уређују се предмет, надлежност, поступак и услови под којима се могу додјељивати концесије у Републици Српској, елементи уговора о концесији, као и престанак уговора о концесији, права и обавезе концесионара и концедента, надлежност Комисије за концесије и друга питања од значаја за остваривање концесионих пројеката.

Циљ закона је да створи јаван, недискриминаторан и јасан правни оквир за утврђивање услова под којима се домаћим и страним привредно-правним субјектима могу додјељивати концесије ради привлачења домаћих и страних инвеститора и стварања амбијента за снажнији привредни развој, те одговорног управљања природним богатствима и јавним добрима у Републици Српској. Овим Законом регулисан је, између осталог, и поступак за додјелу концесија.

⁷ У овом дијелу наведени су закони који су регулисали поступак додјеле концесије, а који су престали да важе доношењем новог Закона о концесијама, искључиво из разлога што је неопходно да се наведени законски оквир на основу којег су додјељиване концесије и закључивани уговори о концесији на вишедеценијске периоде, и на основу чијих одредби су се окончавали раније започети поступци додјеле концесија;

Поступак додјеле концесија заснива се на начелима транспарентности, недискриминације, тржишне конкуренције, једнаког третмана понуђача, слободе кретања роба и услуга, заштите јавног интереса, ефикасности и економичности, пропорционалности, заштите животне средине и равноправности уговорних страна, што у коначници има за циљ стварање повољнијих ефеката по Републику Српску.

2.1.1. ПРИМЈЕНА ДРУГИХ ЗАКОНА У ПОСТУПКУ ДОДЈЕЛЕ КОНЦЕСИЈА

- Закон о општем управном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, број: 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18), као процесни закон, Комисија примјењује приликом одлучивања у складу са одредбом члана 57. Закона о концесијама.

2.1.2. ДРУГИ ЗАКОНИ КОЈИ СЕ ПОСРЕДНО ПРИМЈЕЊУЈУ У ПОСТУПКУ ДОДЈЕЛЕ КОНЦЕСИЈА

Комисија, у обављању послова из своје надлежности, примјењује, уколико се за то јави потреба и друге позитивне прописе Републике Српске, а у складу са својим надлежностима.

Ефикасна примјена Закона о концесијама зависи од материјалних прописа (и других односних прописа) којима се регулишу посебне области које могу бити предмет концесија. Ова међузависност огледа се у степену нормираности области које могу бити предмет концесија, тако да се недвосмислено пропише да се одређена добра (општа, јавна, природна) могу додјељивати путем концесионог поступка, односно концесионог уговора.

Комисија је и раније истицала да постоји одређена неусаглашеност позитивно-правних прописа са Законом о концесијама, те да је, због тога, неопходно извршити усаглашавање закона и других позитивних правних прописа са важећим Законом о концесијама.

3. ОСНОВНЕ АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ

Надлежност⁸ Комисије за концесије је да:

- даје сагласност на студију економске оправданости,
- даје сагласност на документацију за јавно надметање,
- даје приједлог рјешења о избору најповољнијег понуђача и додјели концесије,
- врши отварање и вредновање приспјелих понуда по јавном позиву за додјелу концесије,
- даје сагласност на приједлог уговора о концесији и анекс уговора о концесији,
- одобрава рокове и услове стандардног уговора о пружању јавних услуга корисницима,
- провјерава цијелокупан рад концесионара, у складу са уговором о концесији, укључујући посебно континуирано снабдијевање корисника услугама, квалитет услуга, примјену тарифа и других услова уговора,
- припрема Документ о политици додјеле концесија и предлаже његово усвајање у Народној скупштини Републике Српске,
- одлучује о жалбама корисника услуга, у вези са висином накнаде и другим условима под којима концесионар пружа јавне услуге, уколико посебним законом није у надлежности другог органа,
- прати извршење Документа о политици додјеле концесија,
- даје сагласност на уступање уговора о концесији и промјену власничке структуре у концесионару,
- даје претходну сагласност на оснивање заложног права у корист финансијске организације,
- води регистар уговора о концесијама и
- одлучује о другим захтјевима, у складу са надлежностима утврђеним Законом о концесијама.

Рад Комисије је јаван и Комисија може да одржи јавну расправу о било ком питању из своје надлежности⁹.

⁸ Члан 53. Закона о концесијама ("Службени гласник Републике Српске", број: 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21);

⁹ Члан 54. Закона о концесијама ("Службени гласник Републике Српске", број: 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21);

3.1. КЉУЧНЕ АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ

Комисија одлуке из своје надлежности доноси на сједницама.

Током 2024. године, Комисија је одржала 43 (четрдесет три) редовне сједнице.

У табели 1 исказани су подаци о структури и броју донесених аката на редовним сједницама у извјештајном периоду.

Табела 1 - Подаци о структури и броју донесених аката на редовним сједницама

РЕДОВНЕ СЈЕДНИЦЕ КОМИСИЈЕ (43)	
Врсте донесених/усвојених аката	Број
Рјешење о давању сагласности на анекс уговора о концесији	18
Рјешење о давању сагласности на студију оправданости	5
Приједлог рјешења о избору најповољнијег понуђача и додјели концесије	12
Рјешење о давању сагласности на уговор о концесији	11
Рјешење о давању сагласности на уступање уговора о концесији (Пренос)	2
Рјешење о давању сагласности на промјену власничке структуре концесионара	5
Рјешења о давању сагласности на оснивање zaloжног права	0
Рјешење о давању сагласности на документацију за јавно надметање	14
Одлуке	4
Закључци	0
Обавјештења за јавност	16
Записници са сједница	43
Записници из провјера рада Концесионара	30
Јавно отварање понуда по јавном позиву за додјелу концесије	12

Слика 1 – Преглед аката из регулаторне надлежности Комисије за 2024. годину

До краја 2024. године, укупно је закључено 551 (пет стотина педесет један)¹⁰ уговор о концесији. Од наведеног броја закључених уговора о концесији, Министарство енергетике и рударства закључило је 403 (четири стотине три) уговора, Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију закључило је 1 (један) уговор о концесији, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде закључило је 135 (стотину тридесет пет) уговора о концесији, Министарство саобраћаја и веза закључило је 4 (четири) уговора о концесији, Министарство трговине и туризма закључило је 6 (шест) уговора о концесији, Министарство

¹⁰ Подаци из Регистра уговора о концесијама;

финансија закључило је 1 (један) уговор о концесији, а Министарство продице, омладине и спорта закључило је такође, 1 (један) уговор о концесији.

Слика 2 – Преглед закључених уговора о концесијама до краја 2024. године, по ресорно надлежним министарствима

У 2024. години закључено је 12 (дванаест) нових уговора о концесији, од којих су 3 (три) уговора из области електроенергетике, 7 (седам) уговора из области минералних ресурса, 1 (један) уговор из области коришћења пољопривредног земљишта и 1 (један) уговор из области коришћења јавног водног добра.

У Табели 2 наведени су уговори које је Концендент закључио у 2024. години.

Табела 2 - Уговори о концесији који су закључени у 2024. години

Р.Б.	УГОВОР О КОНЦЕСИЈИ	ЛОКАЦИЈА	КОНЦЕСИОНАР
1.	Концесија за изградњу и коришћење соларне фотонапонске електране „СОКОЛАЦ 100 MW“ на подручју општине Соколац	Бјелосављевићи, Соколац	„ENERSTATE“ д.о.о. Соколац
2.	Концесија за експлоатацију техничког грађевинског камена -доломита на лежишту „ХОЗИЋКИ КАМЕН“ код Новог Града	Агићи Доњи, Нови Град	„ГВОЗДЕН КОП“ д.о.о. Нови Град
3.	Концесија за експлоатацију техничког грађевинског камена-кречњака на лежишту „ПЛАНИНЦИ“ код Зворника	Глумина, Зворник	„МИР“ д.о.о. Осмаци

4.	Концесија за експлоатацију техничког грађевинског камена-серпентинита на лежишту „РУДИНЕ“ код Челинца	Марковац, Челинац	„ФИТИНГ“ д.о.о. Челинац
5.	Концесија за изградњу и коришћење соларне електране „ДУБОВИК“ на подручју општине Крупа на Уни	Средњи Дубовик, Крупа на Уни	Конзорцијум: „SUNNYFOX“ д.о.о. Нови Град и „GTI“ д.о.о. Сарајево
6.	Концесија за изградњу и коришћење соларне електране „БИЛЕЋА-СОЛАР 1“ на подручју општине Билећа	Мируше, Билећа	„ENERGY OF THE FUTURE“ д.о.о. Бијељина
7.	Концесија за експлоатацију техничког грађевинског камена-кречњака на лежишту „ЛИСИНА“ код Приједора	Бистрица (Приједор), Приједор	„NO LIMIT“ д.о.о. Приједор
8.	Концесија на пољопривредном земљишту у својини Републике Српске на подручју општине Шамац, ради обављања ратарско-сточарске производње	Брвник, Шамац	„АГРЕКС“ д.о.о. Доњи Жабар
9.	Концесија за експлоатацију угља на лежишту „БУКОВА КОСА-ПРИЈЕДОР“ код Приједора	Велико паланчиште, Приједор	„DRVO-EXPORT“ д.о.о. Теслић
10.	Концесија за експлоатацију техничког грађевинског камена-рожнаца на лежишту „РУДИНЕ“ код Бања Луке	Ивањска, Бања Лука	„ОМЕГА-КОП“ д.о.о. Бања Лука
11.	Концесија за експлоатацију техничког грађевинског камена-кречњака на лежишту „МРЧЕВАЦ“ у Липцу, град Добој	Липац, Добој	„МРЧЕВАЦ“ д.о.о. Добој
12.	Концесија за коришћење јавног водног добра у сврху управљања обновљивим енергетским ресурсима на подручју града Бијељине	Ријеке Сава и Дрина, подручје града Бијељине	„CSP“ д.о.о. Дворови, Бијељина

До краја 2024. године¹¹, престало је да важи 198 (стотину деведесет осам) уговора. Од наведеног броја уговора који су престали да важе, 121 (стотину двадесет један) уговор је раскинут, за 62 (шесдесет два) уговора је истекао рок трајања концесије, 3 (три) уговора су престала да важе из других разлога, код 5 (пет) уговора је покренут поступак стечаја или ликвидације, код 6 (шест) уговора је укунуто, поништено или оглашено ништавним рјешење о избору најповољнијег понуђача и додјели концесије, док је 1 (један) уговор о концесији поништен од стране суда.

Слика 3 – Преглед уговора о концесијама који су престали да важе до краја 2024. године, према разлозима за престанак:

У 2024. години престала су да важе 4 (три) уговора о концесији. 1 (један) уговор је из ресора саобраћаја и веза, 2 (два) уговора из ресора пољопривреде и 1 (један) уговор из ресора енергетике и рударства. Од назначена 4 (четири) уговора, 1 (један) уговор је раскинут, док су остала 3 (три) уговора истекла.

У табеларном прегледу су назначени уговори који су престали да важе у 2024. години, као и основ престанка истих.

¹¹ Подаци из Регистра уговора о концесијама;

Табела 3 - Уговори који су престали да важе у 2024. години

Р.Б.	УГОВОР О КОНЦЕСИЈИ	ЛОКАЦИЈА	КОНЦЕСИОНАР	ОСНОВ ПРЕСТАНКА
1.	Концесија за изградњу, коришћење и одржавање одморишта „БРКИЋА ВОДА“, са пратећим садржајем и бензинским станицама на аутопуту Бања Лука – Добој	Дервента	„БРЧКО-ГАС“ д.о.о. Брчко	Раскид уговора
2.	Концесија на пољопривредном земљишту у својини Републике Српске, ради остваривања права обављања ратарске и сточарске производње, коришћењем природног богатства-пољопривредног земљишта за организовано производњу кукуруза и пшенице, на подручју општине Козарска Дубица	Козарска Дубица	„ФАРМА АРСЕНИЋ“ д.о.о. Козарска Дубица	Истек уговора
3.	Концесија на пољопривредном земљишту у својини Републике Српске, на подручју општине Градишка, ради остваривања права обављања ратарске и сточарске производње коришћењем природног богатства- пољопривредног земљишта за организовану производњу житарица (кукуруз, соја, пшеница и др.), ради производње сточне хране и узгоја стоке	Греда, Ламинци Брезици, Ламинци Сређани, Градишка	„ЗЕЛЕН ГАЈ“ д.о.о. Ламинци Брезици, Градишка	Истек уговора
4.	Концесија за експлоатацију жељезне руде на лежишту "ОМАРСКА" код Приједора	Омарска, Приједор	„ARCELORMITTAL PRIJEDOR“ д.о.о. Приједор	Истек уговора

На основу горе наведених података, може се констатовати да су, до краја извјештајног периода, активна 353 (три стотине педесет три) уговора о концесији.

3.2. ПРОВЈЕРА РАДА КОНЦЕСИОНАРА

У извјештајној, 2024. години, настављено је са континуираним активностима на провјери реализације уговора о концесији. Посебна пажња, као и до сада, била је посвећена констатовању стварног и чињеничног стања, отклањању недостатака уочених током претходних провјера, евидентирању новонасталих проблема, те изналажењу начина за њихово рјешавање.

Провјером реализације концесионих уговора, и овог пута, Комисија се трудила да сагледа цјелокупан рад концесионих предузећа од момента закључења уговора о концесији до момента провјере. Записници, сачињени након провјера, практично представљају континуитет рада провјера реализације додјељених концесија.

Комисија је, поступајући у складу са својим надлежностима, упутила Циркуларно писмо свим носиоцима концесионих уговора за доставу података за 2024. годину, у зависности од предмета концесије, са посебним освртом на пријаву и плаћање концесионе накнаде.

Одређен број концесионара је доставио тражене податке, један број њих је према изјавама извјештаје достављао ресорним министарствима, док одређен број концесионара није одговорио на захтјеве Комисије.

О обављеним провјерама рада концесионара више ће бити ријечи у дијелу Извјештаја који се односи на анализу стања у појединим областима додјељених концесија.

Табела 4 - Преглед активности Комисије на провјери рада концесионара у складу са уговором о концесији

Р.Б.	ОБЛАСТ	НАДЛЕЖНО МИНИСТАРСТВО	ПРОВЈЕРА РАДА ПУТЕМ ЗАПИСНИКА	ПРОВЈЕРА РАДА ПУТЕМ ДОСТАВЕ ИЗВЈЕШТАЈА	ПРОВЈЕРА РАДА ПО ЗАХТЈЕВУ НАДЛЕЖНОГ МИНИСТАРСТВА
1.	Електроенергетика	Министарство енергетике и рударства	5	61	-
2.	Минерални ресурси	Министарство енергетике и рударства	14	89	1
3.	Пољопривредно земљиште и јавно водно добро	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	6	60	2
4.	Трговина и туризам	Министарство трговине и туризма	-	1	-
5.	Саобраћај и везе	Министарство саобраћаја и веза	1	1	-
Укупно:			26	212	3
УКУПАН БРОЈ ПРОВЈЕРА:			241		

3.3. РЕГИСТАР УГОВОРА О КОНЦЕСИЈАМА

Регистар уговора о концесијама (у даљем тексту: Регистар) је централна и јединствена евиденција података о свим концесијама додијељеним на територији Републике Српске који успоставља и води Комисија¹² за потребе утврђивања обима коришћења концесија у Републици Српској. Подаци уписани у Регистар су јавни и доступни на интернет страници Комисије¹³.

Обавеза уписа уговора о концесији у Регистар одређена је Законом о концесијама¹⁴.

Садржај и начин вођења Регистра прописан је Правилником¹⁵ који, уз сагласност Владе Републике Српске, доноси и води Комисија¹⁶.

Регистар садржи податке о називу концесионара, називу концедента, предмету концесије, висини концесионе накнаде, датуму закључења концесионог уговора, периоду трајања концесије, те све хронолошки наведене промјене које се односе на закључене уговоре о концесијама¹⁷. Концеденту и концесионарима доступан је преглед података из свих појединачних уговора о концесији. Јавни подаци из Регистра доступни су правним и физичким лицима преко интернета или у Комисији. Јавним подацима сматрају се: назив даваоца концесије-концедента, назив, тј. пословно име корисника концесије-концесионара, датум почетка остваривања концесије, датум истека концесије, предмет концесије и локација концесије.

У Регистар се уписују уговори о концесији на основу потпуно и тачно испуњене пријаве за упис, односно пријаве за упис промјене. Обвезник подношења пријаве за упис уговора о концесији и пријаве за упис промјена уговора о концесији у Регистар јесте концедент.

Обрасци за упис уговора о концесији и упис промјена уговора о концесији у Регистар доступни су на интернет страници Комисије.

Нови Регистар је објављен на интернет страници Комисије и стављен у функцију дана 3. 5. 2022. године¹⁸.

¹² Члан 53. Закона о концесијама („Службени гласник Републике Српске“, број: 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21);

¹³ https://koncesije-rs.org/registar_koncesija/

¹⁴ Члан 35. став (1) Закона о концесијама („Службени гласник Републике Српске“, број: 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21);

¹⁵ Правилник о садржају и начину вођења регистра уговора о концесијама објављен је у „Службеном гласнику Републике Српске“, број: 65/14;

¹⁶ Члан 35. став (5) и члан 59 став (1) тачка д) Закона о концесијама („Службени гласник Републике Српске“, број: 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21);

¹⁷ Члан 35. ставови (3) и (4) Закона о концесијама („Службени гласник Републике Српске“, број: 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21);

¹⁸ <https://koncesije-rs.org/u-funkciji-je-novi-registar-ugovora-o-koncesijama/>

3.4. АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ ИЗГРАДЊЕ И КОРИШЋЕЊА ЕНЕРГЕТСКИХ ОБЈЕКТА

3.4.1. РЈЕШЕЊА КОМИСИЈЕ

У току 2024. године Министарство енергетике и рударства упутило је 33 (тридесет и три) захтјева, који су се односили на рјешавање предмета из области изградње и коришћења енергетских објеката, а Комисија је донијела и упутила Министарству енергетике и рударства:

- 2 (два) рјешење о давању сагласности на студије економске оправданости;
- 3 (три) рјешења о давању сагласности на уступање уговора о концесији и промјену власничке структуре;
- 3 (три) рјешења о давању сагласности на приједлог уговора о концесији;
- 9 (девет) рјешења о давању сагласности на приједлог анекса уговора о концесији.
- 5 (пет) рјешења о давању сагласности на документацију за јавно надметање.

У 2024. години, Министарство енергетике и рударства Комисији је доставило - 3 (три) закључена Уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката.

У табелама 5,6,7,8,9 и 10 дат је преглед достављених уговора, те рјешења и сагласности Комисије у 2024. години из области изградње и коришћења енергетских објеката.

Табела 5 - Закључени уговори о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2024. години

Р.Б.	КОНЦЕСИОНАР	ПРЕДМЕТ	ЛОКАЦИЈА	ДАТУМ ЗАКЉУЧЕЊА
1.	"ENERSTATE" д.о.о. Соколац	Изградња и коришћење соларне фотонапонске електране "СОКОЛАЦ 100 MW ", општина Соколац	Бјелосављевићи, Соколац	05.01.2024.
2.	Конзорцијум: "SUNNYFOX" д.о.о. Нови Град и "GTI" д.о.о. Сарајево	Изградња и коришћење соларне електране „ДУБОВИК“, општина Крупа на Уни	Средњи Дубовик, Крупа на Уни	25.03.2024.
3.	„ENERGY OF THE FUTURE“ д.о.о. Бијељина	Изградња и коришћење соларне електране „БИЛЕЋА- СОЛАР 1“, општина Билећа	Мируше, Билећа	16.07.2024.

Укупно је закључено 3 (три) уговора о концесији из области енергетских објеката у 2024. години и сва три су из области изградње и коришћења соларних електрана.

Табела 6 - Рјешења Комисије о давању претходне сагласности на студије економске оправданости из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2024. години

Р.Б.	ПРЕДМЕТ	СТАТУС	ЛОКАЦИЈА	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	Студија економске оправданости изградње соларне електране "ФОТОНАПОНСКА ЕЛЕКТРАНА БРОЈ 2", "Рафинерија уља Модрича" а.д. Модрича	Дата претходна сагласност на студију	Модрича	15.03.2024.
2.	Студија економске оправданости изградње и коришћење соларне фотонапонске електране „ТРЕБИЊЕ 3“ "Електропривреда Републике Српске"-Матично предузеће а.д. Требиње	Дата претходна сагласност на студију	Требиње	26.07.2024.

Укупно су донесена 2 (два) рјешења о давању сагласности на студију економске оправданости из области изградње и коришћења енергетских објеката.

Табела 7 – Рјешења Комисије о давању претходне сагласности на промјену власничке структуре или уступање уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2024. години

Р.Б.	КОНЦЕСИОНАР	СТАТУС	ЛОКАЦИЈА	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	„ХИДРОЕЛЕКТРАНЕ БИСТРИЦА,, д.о.о. Фоча	Дата сагласност на промјену 65,37 % власничког удјела	Ријека Бистрица	18.04.2024.
2.	„ДЕЛАСО“ д.о.о. Теслић	Дата сагласност на промјену 40 % власничког удјела	Врховинска ријека	24.10.2024.
3	"СОЛАРНА ФОТОНАПОНСКА ЕЛЕКТРАНА ТРЕБИЊЕ 1" д.о.о. Требиње	Дата сагласност на промјену 70 % власничког удјела	Град Требиње	30.12.2024.

Укупно су донесена 3 (три) рјешења о давању сагласности на промјену власничке структуре и уступање концесионог уговора из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2024. години.

Табела 8 - Рјешења Комисије о давању сагласности на приједлог уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2024. Години

Р.Б.	КОНЦЕСИОНАР	ПРЕДМЕТ	СТАТУС	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	Конзорцијум: "SUNNYFOX" д.о.о. Нови Град и "GTI" д.о.о. Сарајево	Изградња и коришћење соларне електране „ДУБОВИК“, општина Крупа на Уни	Дата сагласност на приједлог уговора	15.02.2024.
2.	„ENERGY OF THE FUTURE“ д.о.о. Бијељина	Изградња и коришћење соларне електране „БИЛЕЋА- СОЛАР 1“, општина Билећа	Дата сагласност на приједлог уговора	05.06.2024.
3.	""ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ"- Матично предузеће а.д. Требиње	Изградња и коришћење соларне фотонапонске електране "ТРЕБИЊЕ 3", град Требиње	Дата сагласност на приједлог уговора	13.12.2024.

Укупно су донесена 3 (три) рјешења о давању сагласности на приједлог уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката.

Табела 9 - Рјешења Комисије о давању сагласности на приједлог анекса уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2024. години

Р.Б.	КОНЦЕСИОНАР	ПРЕДМЕТ	СТАТУС	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	"ELPO HYDRO SNAGA" д.о.о. Бања Лука	Изградња и коришћење мале хидроелектране "ЦИЈЕВНА 7", на ријеци Босни, општина Вукосавље	Дата сагласност на Приједлог анекса 2. Уговора о концесији	16.01.2024.
2.	"MDD ENERGY" д.о.о. Невесиње	Изградња и коришћење соларне електране "MDD ENERGY", општина Невесиње	Дата сагласност на Приједлог анекса 1. Уговора о концесији	01.03.2024.
3.	"М СОЛАР" д.о.о. Невесиње	Изградња и коришћење соларне електране "М СОЛАР", општина Невесиње	Дата сагласност на Приједлог анекса 1. Уговора о концесији	21.05.2024.
4.	"СРБИЊЕПУТЕВИ" д.о.о. Фоча	Изградња и коришћење мале хидроелектране "БЈЕЛАВА" на сливу ријека Бијелава и Мала Бијелава, општина Фоча	Дата сагласност на Приједлог анекса 2. Уговора о концесији	05.06.2024.
5.	"V&Z Zaštita" д.о.о. Бања Лука	Изградња и коришћење фотонапонске електране "СОЛАРНИ ПАРК БИЛЕЋА", општина Билећа	Дата сагласност на Приједлог анекса 1. Уговора о концесији	19.06.2024.
6.	МХ "ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ"- Матично предузеће а.д. Требиње	Изградња и коришћење вјетроелектране „ХРГУД“ на подручју општине Берковићи	Дата сагласност на Приједлог анекса 1. Уговора о концесији	05.08.2024.
7.	МХ "ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ" Матично предузеће а.д. Требиње, ЗП „ХИДРОЕЛЕКТРАНЕ НА ВРБАСУ“ а.д. Мркоњић Град	Изградња и коришћење соларне електране „АДА ПОЉЕ“, општина Мркоњић Град	Дата сагласност на Приједлог анекса 1. Уговора о концесији	05.08.2024.
8.	"ENERGY FINANCING TEAM SE BILEĆA" д.о.о. Билећа	Изградња и коришћење соларне електране на подручју општине Билећа	Дата сагласност на Приједлог анекса 2. Уговора о концесији	01.10.2024.
9.	"СОЛАРНА ЕЛЕКТРАНА НЕВЕСИЊЕ" д.о.о. Невесиње	Изградња и коришћење соларне фотонапонске електране "НЕВЕСИЊЕ" на подручју општина Невесиње	Дата сагласност на Приједлог анекса 1. Уговора о концесији	05.11.2024.

Укупно је донесено 9 (девет) рјешења о давању сагласности на приједлог анекса уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката.

Табела 10 - Рјешења Комисије о давању сагласности на документацију за јавно надметање из области изградње и коришћења енергетских објеката у 2024. години

Р.Б.	ПОДНОСИЛАЦ ИНИЦИЈАТИВЕ	ПРЕДМЕТ	СТАТУС	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	"ENERGY OF THE FUTURE" д.о.о. Бијељина	Изградња и коришћење соларне електране "БИЛЕЋА - СОЛАР 1", на подручју општине Билећа	Дата сагласност на Документацију за јавно надметање	01.03.2024.
2.	"HELIOS PV" д.о.о. Лакташи	Изградња и коришћење соларне електране "НОВА" ", град Тебиње	Дата сагласност на Документацију за јавно надметање	01.03.2024.
3.	"ELEKTROHERTZ" д.о.о. Рогатица	Изградња и коришћење соларне електране "ЈАВОР", општина Рогатица	Дата сагласност на Документацију за јавно надметање	17.09.2024.
4.	"MODUL ENERGY" д.о.о. Бања Лука	Изградња и коришћење соларне електране "ЧИЧЕВО", град Требиње	Дата сагласност на Документацију за јавно надметање	11.11.2024.
5.	"KH ALTER ENERGY" д.о.о. Сарајево	Изградња и коришћење фотонапонске електране "БАНЧИЋИ", општина Љубиње	Дата сагласност на Документацију за јавно надметање	11.11.2024.

Укупно је донесено 5 (пет) рјешења о давању сагласности на документацију за јавно надметање из области изградње и коришћења енергетских објеката.

3.4.2. ПРОВЈЕРА РАДА КОНЦЕСИОНАРА

У току 2024. године, Комисија је у складу са својим законским овлашћењима, вршила провјере реализације уговора о концесији из области енергетике, које се односе на сљедеће:

- Изградњу и коришћење малих хидроелектрана (инсталисане снаге мање од 10 MW);
- Изградњу и коришћење електрана (инсталисане снаге веће од 10 MW);
- Изградњу и коришћење термоенергетских објеката;
- Изградњу и коришћење вјетроелектрана и
- Изградњу и коришћење соларних електрана.

Имајући у виду да су поједини уговори раскинути, тренутно се реализује 106 (стотину шест) уговора о концесији из области електроенергетике, са структуром приказаном у табели 11:

Табела 11 - Број активних уговора у области енергетике

ОБЛАСТ	БРОЈ УГОВОРА
Мале хидроелектране ¹⁹	70
Хидроелектране	10
Термоелектране	3
Вјетроелектране	3
Соларне електране	18
УКУПНО:	104

¹⁹ Одређен број концесионих уговора закључен је за двије или више локација МХЕ. Укупан број активних МХЕ објеката је, према информацијама ресорног министарства, 85 (осамдесет пет).

3.4.2.1. МАЛЕ ХИДРОЕЛЕКТРАНЕ (МХЕ)

У извјештаној 2024. години, није било закључивања нити раскидања Уговора о концесији из области изградње и коришћења малих хидроелектрана.

Од укупно 70 (седамдесет) концесионих уговора који се реализују за изградњу и коришћење малих хидроелектрана, према подацима добијеним од ресорног министарства, до 31.12.2024. године, 36 (тридесет шест) се налазе у комерцијалном раду. Број малих хидроелектрана чија је изградња у току је 8 (осам). Остали концесиони уговори су у застоју због различитих проблема који онемогућавају њихову реализацију, укључујући и неколико МХЕ за које су већ прибављене грађевинске дозволе. Влада је Закључком из октобра 2022. године, задужила Министарство енергетике и рударства да проведе све потребне активности везано за уговоре који се не реализују и предложи раскидање истих тамо гдје концесионари не поштују уговорне обавезе, осим у случајевима гдје су у току судски поступци.

Највећи број концесионих уговора закључен је 2005. године када је укупно додијељено 103 (стотину три) концесије, али је закључено 69 (шездесет девет) уговора.

Исти су закључени у складу са чланом 27. Закона о концесијама („Службени гласник Републике Српске”, број: 25/02, 91/06 и 92/09) који је престао да важи ступањем на снагу новог Закона о концесијама („Службени гласник Републике Српске”, број: 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21). Потребно је истаћи да је у периоду протеклом од 2005. године, када је закључен први концесиони уговор за изградњу и коришћење малих хидроелектрана, па до краја 2023. године, раскинуто укупно 68 (шездесет осам) концесионих уговора, од тога 40 (четрдесет) у последњих 5 (пет) година. Разлози за велики број раскинутих уговора у том периоду су неадекватне студије економске оправданости пројеката, чиме такви уговори нису имали довољно истражене елементе који се тичу рокова изградње концесионих пројеката, неопходног времена за прикупљање потребне документације, неадекватних техничких рјешења, рјешавање имовинско-правних односа на парцелама које су дефинисане концесионим уговором, прибављање разних дозвола, сагласности, одобрења, банкарских гаранција, неажурност администрације, неажурност и немарност инвеститора, недовољан ангажман на заштити животне средине и друго.

Преглед броја раскинутих концесионих уговора за изградњу и коришћење малих хидроелектрана по годинама раскида приказан је у табели 12.

Табела 12 - Преглед раскинутих уговора за изградњу и коришћење малих хидроелектрана по годинама

Година:	2006- 2010.	2012.	2013.	2014.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
Бр.раскинутих уговора:	6	5	9	2	6	10	7	18	4	0	1	0

Потребно је нагласити да се у Министарству енергетике и рударства води Регистар пројеката, успостављен у складу са Законом о обновљивим изворима енергије („Службени гласник Републике Српске“, број: 16/22), а у Комисији се води Регистар уговора о концесијама у складу са позитивним Законом о концесијама.

У извјештајној години, имајући у виду да је још у 2021. години у Народној скупштини Републике Српске усвојена Декларација о заштити ријека у Републици Српској, број: 02/1-021-158/21 од 17.02.2021. године (у даљем тексту: Декларација), а Декларацијом су Министарство енергетике и рударства, Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде били задужени да изврше анализу свих концесионих уговора из својих области, Влада Републике Српске је донијела закључак и наставила проводити активности према истом.

3.4.2.2. ОБЛАСТ СРЕДЊИХ И ВЕЛИКИХ ХИДРОЕЛЕКТРАНА

3.4.2.2.1. ХИДРОЕЛЕКТРАНА (ХЕ) „УЛОГ“

Концесионар „ЕФТ ХЕ УЛОГ“ д.о.о. Калиновик, је до краја 2024. године, а према достављеном извјештају:

- обезбиједио потребне сагласности и дозволе за изградњу хидроелектране,
- ријешо имовинско-правне односе,
- извршио инвестициона улагања у износу од 196 милион конвертибилних марака,
- отпочео са пробним радом електране.

3.4.2.2.2. ХИДРОЕЛЕКТРАНА (ХЕ) „ДАБАР“

Рјешењем Владе Републике Српске од 19.04.2011. године, додијељена је концесија за изградњу и коришћење хидроелектране „ДАБАР“, по основу самоиницијативне понуде, привредног друштва МХ „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“, МП а.д. Требиње и МХ „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“, ЗП „ХИДРОЕЛЕКТРАНЕ НА ТРЕБИШЊИЦИ“ а.д. Требиње.

Након одлуке Надзорног одбора о избору чланова Управе друштва „ХИДРОЕЛЕКТРАНА ДАБАР“ д.о.о. Требиње, услиједиле су активности на организацији привредног друштва (доношење статута, одлука и правилника) неопходних за функционисање друштва.

Привредно друштво „ХИДРОЕЛЕКТРАНА ДАБАР“ д.о.о. Требиње званично је отпочело са радом 01.06.2011. године.

Са концесионим друштвом „ХИДРОЕЛЕКТРАНА ДАБАР“ д.о.о. Требиње, Уговор о концесији је закључен дана 28.07.2011. године. Након закључења Уговора, услиједиле су активности на реализацији истог.

На концесионом пројекту у извјештајној години спровођене су сљедеће активности:

- Ископ доводног тунела је у завршној фази,
- Израда и верификација техничке документације за изградњу преосталих објеката за ХЕ Дабар,
- Комплетирање привремених објеката за производњу и становање,
- Ископ машинске зграде,
- Завршен је ископ за насип Гребак,
- Завршено је око 80% радова на ископу и осигурању ископа на брани Пошћење,
- Извршена је експропријација на подручју акумулације „Невесине“.

За преостале објекте су у цјелости ријешени имовинско-правни односи.

У концесиони пројекат је, према извјештају Концесионара, од момента закључења концесионог уговора па до 31.12.2024. године инвестирано око 313 милиона КМ.

3.4.2.2.3. „ХИДРОЕЛЕКТРАНЕ НА ВРБАСУ“

Концесионо предузеће МХ „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“, ЗП „ХИДРОЕЛЕКТРАНЕ НА ВРБАСУ“ а.д. Мркоњић Град је основано Одлуком ЈП „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“ дана 19.08.1992. године. Основна дјелатност предузећа је производња електричне енергије, одржавање хидроенергетских постројења и трговина електричном енергијом.

Производња електричне енергије у склопу концесионог предузећа се обавља у 3 (три) производна објекта: хидроелектрана „Бочац“; мала хидроелектрана „Бочац 2“ и мала хидроелектрана „Кућна Турбина“.

Радна организација за изградњу хидроелектране „Бочац“ почела је са радом 1975. године, а иста је пуштена у комерцијални рад 05.12.1981.године.

- Хидроелектрана „Бочац“:

Укупна инсталисана снага је 110 MWh (2 агрегата по 55 MWh);

Инсталисани проток је $240 \text{ m}^3/\text{h}$, а радна кота је 282 m;

Корисна запремина акумулације језера ове електране је $52.679.715 \text{ m}^3$.

- Мала хидроелектрана „Бочац 2“ (пуштена у рад 2018. године):

Укупна инсталисана снага производног објекта је 9,58 MWh (2 агрегата по 4,79 MWh);

Максимални радни ниво горње воде је 227,80 m.

- Мала хидроелектрана „Кућна Турбина“ (пуштена у рад 2021. године):

Објекат располаже са једним агрегатом максималне снаге 0,56 MWh;

Пројектована годишња производња износи 4.190.000 kWh.

У извјештајној години хидроелектрана „Бочац“ је произвела 160.585.539 kWh електричне енергије, мала хидроелектрана „Кућна Турбина“ 3.502.960 kWh, а мала хидроелектрана „Бочац 2“ 28.707.374 kWh. Просјечно остварена производња за све три електране у 2024. години је 87% у односу на план.

Концесионар је на име концесионе накнаде, а према достављеном Извјештају, за све три електране уплатио у буџет Републике Српске износ од 820.300 КМ.

3.4.2.2.4. СИСТЕМ ХИДРОЕЛЕКТРАНА ГОРЊА ДРИНА (ХЕ „БУК БИЈЕЛА“, ХЕ „ПАУНЦИ“ и ХЕ „ФОЧА“)

Уговор о концесији закључен је између Владе Републике Српске као Концендента и МХ „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“, МП а.д. Требиње (потписника у име Конзорцијума МХ „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“, МП а.д. Требиње и ЗП „ХИДРОЕЛЕКТРАНЕ НА ДРИНИ“ а.д. Вишеград), дана 03.06.2016. године.

Наведени Конзорцијум је био у обавези, сходно Одлуци Владе Републике Српске о додјели предметне концесије, као и према одредби концесионог Уговора, да оснује концесионо предузеће за обављање концесионе дјелатности у року од годину дана од закључења Уговора, те је 03.09.2018. године регистровано привредно друштво „ХИДРОЕЛЕКТРАНА БУК БИЈЕЛА“ д.о.о. Фоча као концесионо друштво, чији је укупни капитал износио 1.000.000,00 КМ, од чега је учешће ЗП „ХИДРОЕЛЕКТРАНЕ НА ДРИНИ“ а.д. Вишеград 80%, односно 800.000,00 КМ, а учешће МХ „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“, МП а.д. Требиње 20%, односно 200.000,00 КМ у капиталу Концесионара.

Одлуком Владе Републике Српске од 26.09.2019. године, одобрена је статусна промјена - спајање уз припајање „ХЕ БУК БИЈЕЛА“ д.о.о. Фоча, као Стицаоца, са „ХЕ ФОЧА“ д.о.о. Фоча и „ХЕ ПАУНЦИ“ д.о.о. Фоча као Припоиоца. Уговором о статусној промјени - спајање уз припајање, престало је са постојањем привредно друштво „ХЕ ФОЧА“ д.о.о. Фоча и „ХЕ ПАУНЦИ“ д.о.о. Фоча, док је привредно друштво „ХЕ БУК БИЈЕЛА“ д.о.о. Фоча промијенило назив у „ХЕС ГОРЊА ДРИНА“ д.о.о. Фоча.

Анексом 1. Уговора закљученим дана 05.02.2020. године, извршена је и промјена назива концесионара у „ХИДРОЕНЕРГЕТСКИ СИСТЕМ ГОРЊА ДРИНА“ друштво са ограниченом одговорношћу за производњу и продају електричне енергије Фоча (скраћени назив фирме: „ХЕС ГОРЊА ДРИНА“ д.о.о. Фоча), дефинисана је обавеза достављања Плана пројектовања и изградње, дефинисани су рокови и износи банкарских гаранција, те је дефинисана висина концесионе накнаде за коришћење електроенергетских објеката током периода коришћења у износу од 0,0055 КМ по произведеном киловат-сату (kWh) електричне енергије на званичном обрачунском мјесту примопредаје електричне енергије.

Рјешењем Комисије од 30.07.2020. године, дата је сагласност на промјену власничке структуре и власничких права тако да ће друштву „ХЕС ГОРЊА ДРИНА“ д.о.о. Фоча приступити ЈП „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ“ Београд, на начин да ће се извршити докапитализација новчаним улогом од 51% капитала, те да ће се ЈП „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ“ Београд признати право гласа од 51% укупних гласачких права.

У току су активности на извођењу припремних радова, извршена је изградња радничког насеља са пратећим садржајима за смјештај радника као и изградња недостајуће инфраструктуре.

Вриједност досадашњих инвестирања према извјештају концесионара је 24,8 милиона КМ. Тренутно се пред Уставним судом БиХ води спор.

3.4.2.2.5. ХИДРОЕЛЕКТРАНА (ХЕ) „МРСОВО“

Концесионар „ЕРС-Обновљиви извори енергије“ д.о.о. Љубиње је, према доступним информацијама, обавио значајне активности на реализацији прве фазе пројекта изградње и коришћења хидроелектране „Мрсово“ на ријеци Лим, општина Рудо, у складу са основним концесионим уговором као и припадајућим анексима.

Преглед активности на концесионом пројекту, а према последњем извјештају Концесионара, је сљедећи:

- Идејни пројекат за ХЕ Мрсово,
- Студија оправданости са елементима заштите животне средине,
- Ревизија студије утицаја на животну средину,
- Елаборат експропријације,
- Пројекат организације градилишта,
- Елаборат заштите од пожара,
- Елаборат заштите на раду,
- Идејни и главни пројекат далековода за прикључак ХЕ Мрсово,
- Главни пројекат моста преко ријеке Лим.

Привредно друштво „ЕРС-Обновљиви извори енергије“ д.о.о. Љубиње је 2022. године преузело концесини пројекат и 100% власничког удјела у „COMSAR ENERGY HIDRO“ Д.О.О. Бања Лука, те је завршен процес спајања уз припајање привредних друштава чиме је „COMSAR ENERGY HIDRO“ Д.О.О. Бања Лука престао да постоји, а сва права и обавезе су прешле на привредно друштво „ЕРС-Обновљиви извори енергије“ д.о.о. Љубиње.

3.4.2.2.6. „ХИДРОЕЛЕКТРАНЕ НА ТРЕБИШЊИЦИ“

Концесиони Уговор између Концендента Владе Републике Српске и Концесионара МХ „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“, МП а.д. Требиње, ЗП „ХИДРОЕЛЕКТРАНЕ НА ТРЕБИШЊИЦИ“ а.д. Требиње је закључен 30.03.2018. године. При закључењу Уговора Концесионар је извршио обавезу уплате једнократне концесионе накнаде. Уговорне одредбе, према изјави, Концесионар извршавају се у складу са закљученим Уговором о концесији.

3.4.2.3. ТЕРМОЕЛЕКТРАНЕ (ТЕ)

3.4.2.3.1. РУДНИК И ТЕРМОЕЛЕКТРАНА (РиТЕ) „СТАНАРИ“

ЕФТ-РУДНИК И ТЕРМОЕЛЕКТРАНА СТАНАРИ“ д.о.о. Станари је чланица ЕФТ Групе, која се бави трговином и инвестицијама у енергетском сектору, посебно у западној, средњој и југоисточној Европи. Кроз трговину, улагања у нове енергетске производне погоне и изградњу нових преносних капацитета, ЕФТ Група предводи развој тржишта електричне енергије у југоисточној Европи.

Предузеће „EFT GROUP RUDNIK LIGNITA STANARI“ д.о.о. Станари је основано 18. марта 2005. године.

Дана 18. јануара 2008. године извршено је спајање са фирмом „ЕФТ-ТЕРМОЕЛЕКТРАНА СТАНАРИ“ д.о.о. Станари и од тада послује под називом Друштво за производњу електричне енергије и производњу, прераду, транспорт и трговину угљем „ЕФТ-РУДНИК И ТЕРМОЕЛЕКТРАНА СТАНАРИ“ Станари, скраћени назив фирме: „ЕФТ-РУДНИК И ТЕРМОЕЛЕКТРАНА СТАНАРИ“ д.о.о. Станари.

Од свог оснивања, друштво је са Владом Републике Српске закључило, између осталог и: Уговор о концесији за изградњу и коришћење термоелектране „СТАНАРИ“ (фебруар 2008); Анекс (март 2010. године); Анекс II (јул 2010. године); Анекс III (јуни 2012. године); Анекс IV (октобар 2012. године); Анекс V (октобар 2013. године); Анекс VI (јул 2016. године); Анекс VII (јул 2018. године) и Анекс VIII (јануар 2019. године).

Изградња термоелектране „СТАНАРИ“ започета је децембра 2012. године. Прва синхронизација са електроенергетском мрежом Босне и Херцеговине била је 4. јануара 2016. године, а 8. августа 2016. године објекат је преузет од генералног извођача радова.

Термоелектрана је од новембра 2016. године у пуном комерцијалном раду.

Изградњом термоелектране „Станари“ обезбијеђена је већа производња електричне енергије у Републици Српској и Босни и Херцеговини, повећана стабилност функционисања електроенергетског система и поузданост снабдијевања потрошача електричном енергијом.

Табела 13 - Основни технички и економски показатељи пословања у 2024. години

Опис	ПЛАН 2024.	РЕАЛИЗАЦИЈА 2024.	ИНДЕКС
1	2	3	3/2 * 100
Производња ел. енергије (MWh)	1.907.000	1.925.847	100,99
Производња откритке (m³ч.м.)	14.000.000	13.907.470	99,33
Производња угља (t)	2.600.000	2.479.479	95,4

Термоелектрана „Станари“ је у 2024. години укупно нето произвела 1.925.847 MWh електричне енергије.

Укупно вријеме проведено на мрежи је 7.324 часа. Вријеме ван мреже, тачније, укупно вријеме трајања свих застоја је 1.459 часа.

На основу података, преузетих из достављеног извјештаја од стране концесионара, може се констатовати да је концесионар, у буџет Републике Српске уплатио укупан износ од 7.664.612 КМ, а што је за 23% мање у односу на претходну годину.

3.4.2.3.2. РУДНИК И ТЕРМОЕЛЕКТРАНА (РиТЕ) „УГЉЕВИК“

Концесиони уговор о коришћењу рудника и термоелектране „Угљевик“ је закључен са МХ „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“, МП а.д. Требиње ЗП „РУДНИК И ТЕРМОЕЛЕКТРАНА УГЉЕВИК“ а.д. Угљевик, као концесионаром и Владом Републике Српске као концедентом у 2018. години, на основи сљедеће документације:

- Употребне дозволе за термоелектрану „Угљевик“ из 1988. године;
- Еколошке дозволе за постројење одсумпоравања димних гасова у термоелектрани „Угљевик“ из 2016. године;
- Грађевинске дозволе за извођење припремних радова за изградњу постројења одсумпоравања димних гасова у термоелектрани „Угљевик“ из 2016. године;
- Водне сагласности за изградњу система за одсумпоравање димних гасова у термоелектрани „Угљевик“ из 2017. године;
- Електроенергетске сагласности за постројење одсумпоравања димних гасова у термоелектрани „Угљевик“ из 2017. године;
- Сагласности за пројектоване мјере и нормативе заштите од пожара за изградњу постројења одсумпоравања димних гасова из 2017. године;

- Грађевинске дозвола за изградњу система за одсумпоравање димних гасова из 2017. године и
- Еколошке дозвола за термоелектрану „Угљевик“ из 2019. године.

За термоелектрану „Угљевик“ као и остале термоелектране предвиђено је, а према захтјевима Енергетске заједнице, увођење „таксе на произведену електричну енергију из термоелектрана“ због штетног утицаја рада термоелектрана у производњи електричне енергије на животну средину, а које ће се примјењивати од 2026. године.

У извјештајној години укупно је произведено 1.274.129.600 kWh електричне енергије, а уплаћено је по основу концесионе накнаде 3.268.254 KM, што је за 19% мање у односу на претходну годину. ТЕ „УГЉЕВИК“ према достављеним подацима у извјештају, није измирио цјелокупан износ концесионе нанакнаде до 31.12.2024. године, те исти планира измирити почетком 2025. године.

3.4.2.4. ВЈЕТРОЕЛЕКТРАНЕ (ВЕ)

3.4.2.4.1. ВЈЕТРОЕЛЕКТРАНА (ВЕ) „ХРГУД“

Уговор о концесији за изградњу и коришћење вјетроелектране „Хргуд“, општина Берковићи је закључен са МХ „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“, МП а.д. Требиње као Концесионаром и Владом Републике Српске као Концендентом дана 28.09.2015. године.

Локалитет будуће вјетроелектране се налази у јужном дијелу Републике Српске, 50 (педесет) километара сјеверозападно од Требиња. На предметној локацији „Хргуд“ проведена су једногодишња испитивања потенцијала вјетра, на чијој је основи израђена Студија изводљивости са техничком и економском Студијом оправданости.

Почетна планирана инсталисана снага електране, према Студији, била је 48 MW, планирана годишња производња електране око 126 GWh, а вриједност инвестиције 64,285 милиона ЕУР, тј. 125.730.532,00 КМ, од чега 60 милиона ЕУР средстава од „KfW“ банке, а остатак од 4,285 милиона ЕУР властитих средстава ЕРС-а.

Крајем 2023. године завршен је Елаборат техничког рјешења прикључка ВЕ Хргуд, а ревизија истог је извршена почетком извјештајне године од стране НОС БиХ и Електропреноса БиХ. Почетком 2024. године израђена је Иновирана студија оправданости изградње електране, чиме би се инсталисана снага повећала на 60 MW, годишња производња електране на 160 GWh, а вриједност инвестиције на 84,5 милиона ЕУР, тј. 165.267.635 КМ. Министарство енергетике и рударства је провело потребне активности за анексирање Уговора о концесији.

3.4.2.4.2. ВЈЕТРОЕЛЕКТРАНА (ВЕ) „ГРЕБАК“

Уговор о концесији за изградњу и коришћење вјетроелектране „Гребак“, општина Невесиње, закључен је дана 14.04.2019. године.

Анекс 1. Уговора закључен је 27.11.2020. године, а Анекс 2. Уговора 14.11.2021. године, Анекс 3. Уговора 13.09.2022. године, Анекс 4. Уговора и Анекс 5. Уговора 2023. године.

Концесионар према достављеном Извјештају, интензивно ради на реализацији концесионог пројекта, план је да до краја прве половине наредне године започну све активности на извођењу грађевинских радова на простору предвиђеном за вјетроелектрану, те сукцесивно и изградња темеља вјетротурбина.

Накнада за уступљено право (једнократна концесиона накнада) плаћена је по закључењу Уговора и по закључењу Анекса 2. Уговора о концесији.

3.4.2.5. СОЛАРНЕ ЕЛЕКТРАНЕ (СЕ)

3.4.2.5.1. СОЛАРНА ЕЛЕКТРАНА (СЕ) „БИЛЕЋА“

Уговор за изградњу и коришћење соларне електране са фотонапонским ћелијама на подручју општине Билећа су закључили, дана 13.07.2020. године „EFT International Investment Holding Limited“ London као Концесионар и Влада Републике Српске као Концендент.

Инсталисана снага соларне електране износи 60 MW, а планирана годишња производња 84 GWh, по техничкој документацији.

У складу са позитивним Законом о концесији, те прописима у Републици Српској, Концендент је основао концесионо предузеће под називом „ENERGY FINANCING TEAM SE BILEĆA“ д.о.о. Билећа.

У извјештајној години, Концесионар је пустио електрану у комерцијални рад, те спроводио потребне активности на изради документације за повећање инсталисане снаге електране за још 10 MW.

3.4.2.5.2. СОЛАРНА ЕЛЕКТРАНА (СЕ) „ТРЕБИЊЕ 1“

Уговор о концесији за изградњу и коришћење соларне фотонапонске електране „Требиње 1“ закључен је дана 14.10.2020. године између Концендента Владе Републике Српске и Концесионара МХ „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“, МП а.д. Требиње.

Концесионар је на основу мишљења Правобранилаштва извршио упис забиљежбе концесионог Уговора у земљишне књиге.

У складу са позитивним Законом о концесијама основано је концесионо предузеће „СЕ ТРЕБИЊЕ 1“ д.о.о. Требиње, а што је потврђено на Сједници Владе Републике Српске дана 20.05.2021. године, и исто је уписано у судски регистар.

Дана 12.08.2021. године одјељење за туризам, пољопривреду и предузетништво града Требиња донијело је Одлуку којом је извршена трајна пренамјена земљишта у грађевинско земљиште.

Прибављена је Грађевинска дозвола за извођење припремних радова за изградњу соларне електране, Рјешењем Министарства за просторно уређење, грађевинство и екологију Републике Српске, од 04.10.2021. године.

Прибављени су Локацијски услови за изградњу соларне електране, Рјешењем Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, од 09.12.2020. године.

Услови за прикључење Соларне електране, „Требиње 1“ на преносну мрежу број: 38-1/21 издати су дана 14.09.2021. године од стране привредног друштва „ЕЛЕКТРОПРЕНОС – ЕЛЕКТРОПРИЕНОС БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ“ а.д. Бања Лука, а на основу урађеног Елабората техничког рјешења прикључка соларне електране, из јуна 2021. године.

Концесиони уговор је пренесен на привредно друштво „СЕ ТРЕБИЊЕ 1“ д.о.о. Требиње.

У извјештајној години извршена је промјена 70 % власничке структуре у Концесионару, ради прибављања финансијских средстава за реализацију пројекта.

3.4.3. ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ УГОВОРА О КОНЦЕСИЈИ ИЗ ОБЛАСТИ ИЗГРАДЊЕ И КОРИШЋЕЊА ЕНЕРГЕТСКИХ ОБЈЕКТА (МХЕ И ХЕ) ИНСТАЛИСАНЕ СНАГЕ ВЕЋЕ ОД 250 KW

У Прилогу број 1. Извјештаја, дат је табеларни преглед активности на реализацији уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката (МХЕ и ХЕ) инсталисане снаге веће од 250 kW у 2024. години.

3.4.4. ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ УГОВОРА О КОНЦЕСИЈИ ИЗ ОБЛАСТИ ИЗГРАДЊЕ И КОРИШЋЕЊА ЕНЕРГЕТСКИХ ОБЈЕКТА (ТЕРМОЕЛЕКТРАНЕ, ВЈЕТРОЕЛЕКТРАНЕ И СОЛАРНЕ ЕЛЕКТРАНЕ)

У Прилогу број 2. Извјештаја, дат је табеларни преглед активности на реализацији уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката (ТЕ, ВЕ и СЕ) у 2024. години.

3.4.5. ЗАКЉУЧЦИ

1. Концендент (Влада Републике Српске, Министарство енергетике и рударства) и Комисија, у складу са важећим законским и подзаконским актима, треба да обрате посебну пажњу на поштовање процедура и услова при промјени власничке структуре у концесионом предузећу, тачније, при преносу уговора о концесији са старог на новог концесионара (стицаоца), како би се на ефикасан начин омогућио пренос концесионог уговора, у складу са важећим Законом о концесијама. Комисија је става да је неопходно преиспитивање свих уговора о изградњи и коришћењу малих хидроелектрана, како би се у сарадњи са ресорно надлежним министарством, а на основу доступних података и налаза са терена, утврдило који су то уговори у којима, из неоправданих разлога, није дошло до реализације битних одредаба, а како би се ставили у приоритет за раскидање.
2. Комисија је става да је Информација о проведеним активностима у вези са Декларацијом о заштити ријека у Републици Српској и Закључак који је донијела Влада Републике Српске јако користан, а како би се финализовале активности око провјере и стања реализације до сада закључених концесионих уговора из ове области.
3. Извјештајна година је била изузетно неповољна што се тиче хидрологије. Мали број кишних дана у току прошле године, онемогућио је да хидроелектране остваре планиран обим производње електричне енергије у складу са динамиком предвиђеном студијама оправданости, или евентуално остваре прозводњу већу од дефинисане плановима, те самим тим остваре и одређене вишкове које би могли искористити на тржишту електричне енергије у вријеме високих цијена и нестабилности на енергетском тржишту.

4. Привреда, али и становништво наше земље требало би по узору на европске земље, а посебно у вријеме већих нестабилности на енергетском тржишту, размишљати у погледу обезбјеђења штедње. Таква политика дефинисана је на европском, али и свјетском нивоу и узрокована је дешавањима на тржиштима енергије.
5. Комисија сматра да на подручју гасификације треба и даље радити, посебно на развоју гасне мреже, те да за то сада постоје оправдани разлози и истакнути интереси. Исто тако, и источни дио Републике Српске може бити дио процеса гасификације за потребе индустрије, посебно у дрвопрерађивачком сектору, али и другим секторима индустрије гдје није планирана магистрална траса гасовода.
6. Енергетска слика Републике Српске почела се битно мијењати и знатно је другачија него што је то била прије пет или десет година. У прилог томе иде и уређење законске регулативе у Републици Српској из области обновљивих извора енергије, електричне енергије, гаса, те доношење Стратегије развоја сектора енергетике у Републици Српској до 2035. године, а који документи ће у многоме уредити област електричне енергије у Републици Српској, али и олакшати имплементацију и рализацију енергетских пројеката у пракси.

3.5. АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ ИЗГРАДЊЕ И КОРИШЋЕЊА ГАСОВОДА И НАФТОВОДА

3.5.1. РЈЕШЕЊА КОМИСИЈЕ

У току 2024. године, Министарство енергетике и рударства упутило је 2 (два) захтјева, који су се односили на рјешавање предмета из области изградње и коришћења гасовода и нафтовода, а Комисија је донијела и упутила Министарству енергетике и рударства:

- 2 (два) рјешења о давању сагласности на приједлог анекса уговора о концесији.

Табела 14 - Рјешења Комисије о давању сагласности на приједлоге анекса уговора о концесији из области изградње и коришћења гасовода и нафтовода у 2024. години

Р.Б.	ПРЕДМЕТ	ЛОКАЦИЈА	СТАТУС	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	„ГАЗСЕРВИС РС“ д.о.о. Бања Лука	Изградња, коришћење и одржавање система за аутономно снабдјевање ТНГ-ом на територији града Бања Луке	Сагласност на приједлог Анекса 6. Уговора о концесији	15.03.2024.
		Пројектовање, изградња, коришћење и одржавање		

2.	„БИЈЕЉИНА ГАС“ д.о.о. Бијељина	дистрибутивног гасног сиситема са прикључком на гасовод код Горњег Шепка у циљу снабдијевања општине Бијељина природним гасом	Сагласност на приједлог Анекса 9. Уговора о концесији	05.11.2024.
----	-----------------------------------	---	---	-------------

Укупно су донесена 2 (два) рјешења о давању сагласности на приједлог анекса уговора о концесији из области изградње и коришћење гасовода и нафтовода.

3.5.2. АКТУЕЛНА ПРОБЛЕМАТИКА

Поред важећег Закона о концесијама којим је, као предмет концесије, регулисана изградња или реконструкција и коришћење нафтовода, гасовода и објеката за складиштење, транспорт и дистрибуцију нафте и гаса, дошло је до израде Закона о гасу („Службени гласник Републике Српске“, број: 22/18 и 15/21), који је прописао да се изградња нових објеката за обављање дјелатности у сектору природног гаса гради у складу са прописима о изградњи објеката у Републици Српској, а право на њихову изградњу стиче се у складу са Законом о концесијама Републике Српске.

Из области нафте и гаса Република Српска има два закључена концесиона уговора. Један са привредним друштвом „БИЈЕЉИНА ГАС“ д.о.о. Бијељина, а други са привредним друштвом „ГАЗСЕРВИС РС“ д.о.о. Бања Лука.

Када су у питању стратешки документи у Републици Српској из ове области, Народна скупштина је 2018. године усвојила Стратегију развоја енергетике Републике Српске до 2035. године (У даљем тексту: Стратегија енергетике). Стратегијом енергетике дефинисани су правци развоја сектора енергетике и сигурност снабдијевања енергијом до 2035. године у различитим сценаријима, а у складу са важећим прописима, европским законодавством и обавезама из Уговора о успостави Енергетске заједнице. У оквиру стратегије дефинисани су стратешки циљеви и мјере за сектор гаса и нафте у Републици Српској.

3.5.3. ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ УГОВОРА О КОНЦЕСИЈИ ИЗ ОБЛАСТИ ГАСА

У Прилогу, број 3. Извјештаја о раду комисије за концесије за 2024. годину, дат је табеларни преглед активности из области реализацији уговора о концесији из области гаса у 2024. години.

3.6. АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ МИНЕРАЛНИХ РЕСУРСА

3.6.1. РЈЕШЕЊА КОМИСИЈЕ

У току 2024. године, Министарство енергетике и рударства упутило је 40 (четрдесет) захтјева, који су се односили на рјешавање предмета из области минералних ресурса, а Комисија је донијела и упутила Министарству енергетике и рударства:

- 1 (једно) рјешења о давању сагласности на студије економске оправданости;
- 8 (осам) рјешења о давању сагласности на документације за јавно надметање;
- 2 (два) рјешење о давању сагласности на уступање уговора о концесији и промјени власничке структуре концесионара;
- 5 (пет) рјешења о давању сагласности на приједлог уговора о концесији;
- 4 (четири) рјешења о давању сагласности на приједлог анекса уговора о концесији.

У 2024. години Министарство енергетике и рударства доставило је 7 (седам) закључених уговора о концесији из области минералних ресурса.

У табелама 15, 16, 17, 18, 19 и 20 дат је преглед закључених уговора, рјешења и сагласности Комисије у 2024. години из области минералних ресурса.

Табела 15 - Преглед закључених уговора о концесији из области минералних ресурса у 2024. години

Р.Б.	КОНЦЕСИОНАР	ПРЕДМЕТ	ЛОКАЦИЈА	ДАТУМ ЗАКЉУЧЕЊА
1.	"ГВОЗДЕН КОП" д.о.о. Нови Град	Експлоатација техничког грађевинског камена- доломита на лежишту "ХОЗИЋКИ КАМЕН" код Новог Града	Хозићки камен, Нови Град	12.01.2024.
2.	"МИР" д.о.о. Осмаци	Експлоатација техничког грађевинског камена- кречњака на лежишту "ПЛАНИНЦИ", код Зворника	Планинци, Зворник	12.01.2024.
3.	"ФИТИНГ" д.о.о. Челинац	Експлоатација техничког грађевинског камена- серпентинита на лежишту "РУДИНЕ" код Челинца	Рудине, Челинац	07.02.2024.
4.	"NO LIMIT " д.о.о. Приједор	Експлоатација техничког грађевинског камена- кречњака на лежишту "ЛИСИНА" код Приједора	Лисина, Приједор	05.08.2024.
5.	"DRVO-Export" д.о.о.Теслић	Експлоатација угља на лежишту "БУКОВА КОСА", код Приједора	БуковаКоса, Приједор	18.10.2024.
6.	„ОМЕГА-КОП“ д.о.о. Бања Лука	Експлоатација техничког грађевинског камена-рожнаца на лежишу „РУДИНЕ“ код Бања Луке	Рудине, Бања Лука	26.12.2024.
7.	„МРЧЕВАЦ“ д.о.о. Добој	Експлоатација техничког грађевинског камена- кречњака на лежишту „МРЧЕВАЦ“ у Липцу“ град Добој	Мрчевац, Липац, Добој	30.12.2024.

Укупно је закључено 7 (седам) уговора о концесији из области минералних ресурса.

Табела 16 - Рјешења Комисије о давању сагласности на студију економске оправданости из области минералних ресурса у 2024. години

Р.Б.	ПРЕДМЕТ	СТАТУС	ЛОКАЦИЈА	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	Студија економске оправданости у циљу провођења преговарачког поступка и продужења Уговора о концесији за експлоатацију жељезне руде на локалитету „ОМАРСКА“ код Приједора, „ARCELORMITTAL PRIJEDOR“ д.о.о. Приједор	Дата претходна сагласност на студију	Омарска, Приједора	03.04.2024.

Укупно је донесено 1 (једно) рјешења о давању сагласности на студије економске оправданости из области минералних ресурса.

Табела 17 - Рјешења Комисије о давању сагласности на документацију за јавно надметање из области минералних ресурса у 2024. години

Р.Б.	ПРЕДМЕТ	СТАТУС	ЛОКАЦИЈА	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	Сагласност на Документацију за Јавно надметање за додјелу концесије за експлоатацију техничког грађевинског камена-кречњака на лежишту „ЛИСИНА“, код Приједора "NO LIMIT" д.о.о. Приједор	Дата сагласност на Документацију за Јавно надметање	Лисина, Приједор	03.04.2024.
2.	Сагласност на Документацију за Јавно надметање за додјелу концесије за експлоатацију техничког грађевинског камена-ројнаца на лежишту „РУДИНЕ“ код Бања Луке "ОМЕГА-КОП" д.о.о. Бања Лука	Дата сагласност на документацију за Јавно надметање	Рудине, Бања Лука	19.06.2024.
3.	Сагласност на документацију за јавно надметање за додјелу концесије за експлоатација техничког грађевинског - камена кречњака на лежишту "МРЧЕВАЦ" у Липцу, град Добој "МРЧЕВАЦ" д.о.о. Добој	Дата сагласност на Документацију за Јавно надметање	Мрчевац, Липац, Добој	26.07.2024.

4.	Сагласност на документацију за јавно надметање за додјелу концесије за експлоатација угља на лежишту "БУКОВА КОСА", код Приједора "DRVO-EXPORT" д.о.о. Теслић	Дата сагласност на Документацију за Јавно надметање	Букова Коса, Приједор	05.08.2024.
5.	Сагласност на документацију за јавно надметање за додјелу концесије за експлоатацију техничког грађевинског камена-серпентинита на лежишту „ПРОКОП ЂУРИЋ“ код Прњавора, „ПРОКОП ИНЖИЊЕРИНГ“ д.о.о. Прњавор	Дата сагласност на Документацију за Јавно надметање	Прокоп Ђурић, Прњавор	05.11.2024.
6.	Сагласност на документацију за јавно надметање за додјелу концесије за експлоатацију термоминералних вода Бање „Вилина Влас“, општина Вишеград, ЈУ рехабилитациони центар „ВИЛИНА ВЛАС“ Вишеград	Дата сагласност на Документацију за Јавно надметање	Вилина Влас, Вишеград	13.12.2024.

Укупно су донесено 6 (шест) рјешења о давању сагласности на документацију за јавно надметање из области минералних ресурса.

Табела 18 - Рјешења Комисије о давању претходне сагласности на промјену власничке структуре или пренос уговора о концесији из области минералних ресурса у 2024. години

Р.Б.	КОНЦЕСИОНАР	СТАТУС	ЛОКАЦИЈА	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	„КАМЕНИ АГРЕГАТИ ВИДОВИЋ“ д.о.о. Бања Лука	Дата сагласност на 100% промјену власничког удјела	„Швракава-Јасенов До“, Челинац	17.09.2024.
2.	„СТАНИШЉЕВИЋ ПРОМЕТ“ д.о.о. Бања Лука	Дата сагласност на уступање Уговора о концесији за експлоатацију техничког грађевинског камена-кречњака на лежишту „ДОБРЊА“ код Бања Луке	Добрња, Бања Лука	05.11.2024.

Укупно су донесена 2 (два) рјешења о давању сагласности на уступању уговора о концесији.

Табела 19 - Рјешења Комисије о давању сагласности на приједлоге уговора о концесији из области минералних ресурса у 2024. години

Р.Б.	ПРЕДМЕТ	СТАТУС	ЛОКАЦИЈА	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	„ФИТИНГ“ д.о.о. Челинац Експлоатација техничког грађевинског камена- серпентинита на лежишту „Рудине“ код Челинца	Дата сагласност на приједлог уговора	Рудине, Челинац	16.01.2024.
2.	„NO LIMIT“ д.о.о. Приједор Експлоатација техничког грађевинског камена -кречњака на лежишту „ЛИСИНА“ код Приједор	Дата сагласност на приједлог уговора	Лисина, Приједор	26.07.2024.
3.	„DRVO EXPORT“ д.о.о. Теслић Експлоатација угља на лежишту „БУКОВА КОСА“ код Приједора	Дата сагласност на приједлог уговора	Букова Коса, Приједор	02.10.2024.
4.	„ОМЕГА-КОП“ д.о.о. Бања Лука Експлоатација техничког грађевинског камена -рожнаца на лежишту „РУДИНЕ“ код Бања Луке	Дата сагласност на приједлог уговора	Рудине, Бања Луке	13.12.2024.
5.	„МРЧЕВАЦ“ д.о.о. Добој Експлоатација техничког грађевинског камена -кречњака на лежишту „МРЧЕВАЦ“ у Липцу, град Добој	Дата сагласност на приједлог уговора	Мрчевац Липац, Добој	24.12.2024.

Укупно је донесено 5 (пет) рјешења о давању сагласности на приједлог уговора о концесији из области минералних ресурса.

Табела 20 - Рјешења о давању сагласности на приједлоге анекса уговора о концесији из области минералних ресурса у 2024. години

Р.Б.	ПРЕДМЕТ	ЛОКАЦИЈА	СТАТУС	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	„КУБИК-ТРАНС- НИСКОГРАДЊА“ д.о.о. Лакташи	Експлоатација техничког грађевинског камена-кречњака на лежишту „КАРАУЛА“ код Бања Луке	Сагласност на приједлог Анекса 1. Уговора о концесији	12.02.2024.

2.	„АПИС“ д.о.о. Требиње	Експлоатација техничког грађевинског камена-кречњака на лежишту „ЛУЧИН ДО“ Град Требиње	Сагласност на приједлог Анекса 3. Уговора о концесији	26.07.2024.
3.	„ЈАПРА“ а.д. Нови Град	Експлоатација техничког грађевинског камена – кречњака на лежишту „КАМИЧАНИ“, код Приједора	Сагласност на приједлог Анекса 3. Уговора о концесији	17.09.2024.
4.	„ARCELOR MITTAL“ д.о.о. Приједор	Експлоатација жељезне руде на лежишту „ОМАРСКА“ код Приједора	Сагласност на приједлог Анекса 2. Уговора о концесији	05.11.2024.

Укупно су донесена 4 (четири) рјешења о давању сагласности на приједлог анекса уговора о концесији из области минералних ресурса.

3.6.2. ПРЕГЛЕД ЗАКЉУЧЕНИХ УГОВОРА У ОБЛАСТИ МИНЕРАЛНИХ РЕСУРСА

Број закључених уговора у 2024. години износио је 156 (стотину педесет шест). У ову област уврштено је и 20 (двадест) уговора закључених за коришћење вода за пиће.

Концесиони уговори су закључени са 133 (стотину тридесет три) правна лица, од којих су нека закључила два или више уговора. Посматрано по годинама, важећи уговори су закључени сљедећим редосљедом: у 2000. години - ниједан, у 2001. години -1 (један), у 2002. години - ниједан, у 2003. години - 1 (један), у 2004. години - 2 (два), у 2005. години - 6 (шест), у 2006. години - 15 (петнаест), у 2007. години - 8 (осам), у 2008. години - 5 (пет), у 2009. години - 5 (пет), у 2010. години - 9 (девет), у 2011. години - 2 (два), у 2012. години - 5 (пет), у 2013. години - 3 (три), у 2014. години - 5 (пет), у 2015. години - 11 (једанаест), у 2016. години - 9 (девет), у 2017. години - 9 (девет), 2018. години - 11 (једанаест), у 2019. години – 6 (шест) уговора, у 2020. години - 10 (десет), у 2021. години - 8 (осам), у 2022. години - 6 (шест) уговора, у 2023. години - 12 (дванаест) уговора и у 2024. години – 7 (седам) уговора, што је приказано у наредној табели:

Табела 21 - Преглед закључених уговора из области минералних ресурса по годинама

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
0	1	0	1	2	6	15	8	5	5	9	2
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
5	3	5	11	10	9	11	7	10	8	6	13
2024											
7											

Према врстама минералне сировине важеће уговоре можемо подјелити на следећи начин:

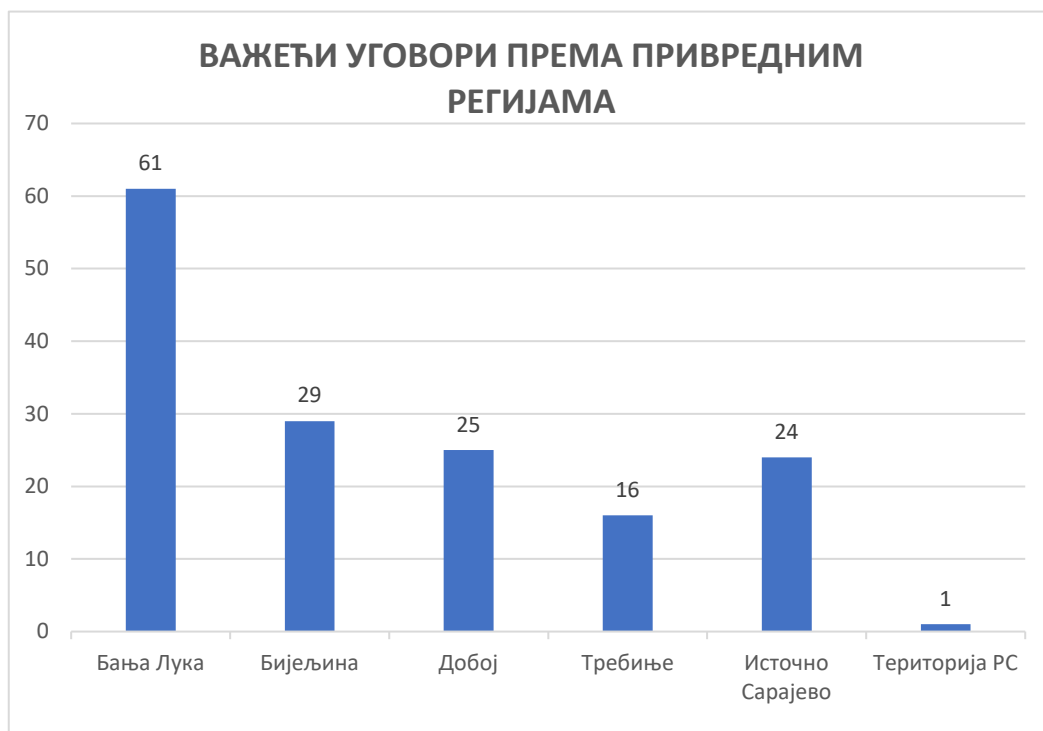
- Кречњак, доломит и рожнац - истраживање и/или експлоатација техничког грађевинског камена - 66 (шездесет шест) уговора;
- Геотермалне, термоминералне и минералне воде - истраживање и/или експлоатација - 6 (шест) уговора;
- Питке воде - истраживање и/или експлоатација - 20 (двадесет) уговора;
- Магматске и метаморфне стијене (дијабаз, метадијабаз, перидотит, серпентинит, мермер, серпентинисани перидотит, кварцит) - истраживање и/или експлоатација техничког грађевинског камена - 17 (седамнаест) уговора;
- Угаљ - истраживање и/или експлоатација – 10 (десет) уговора;
- Глине - истраживање и/или експлоатација - 5 (пет) уговора;
- Кречњак - истраживање и/или експлоатација архитектонског-грађевинског камена - 5 (пет) уговора;
- Андезит - експлоатација архитектонског -грађевинског камена - 1 (један) уговор;
- Шљунак, пијесак и конгломерат - истраживање и/или експлоатација - 5 (пет) уговора;
- Боксит – експлоатација - 5 (пет) уговора;
- Олово и цинк - истраживање, експлоатација и прерада - 2 (два) уговора;
- CO₂ гас – експлоатација - 2 (два) уговора;
- Креда, гипс – експлоатација - 4 (четири) уговора;
- Кварцни пијесак, пјешчар и шљунак - истраживање и експлоатација - 4 (четири) уговора;
- Угљоводоници, сирова нафта и гас - истраживање и коришћење - 1 (један) уговор;
- Антимон - истраживање и експлоатација - 1 (један) уговор;
- Жељезна руда – експлоатација - 2 (два) уговора.

Закључене уговоре према привредним регијама подручних привредних комора (Бања Лука, Бијељина, Добој, Требиње и Источно Сарајево) можемо сврстати на следећи начин:

- Привредна регија Бања Лука - 61 (шездесет један) уговор;
- Привредна регија Бијељина - 29 (двадесет девет) уговора;
- Привредна регија Добој - 25 (двадесет пет) уговора;
- Привредна регија Требиње - 16 (шеснаест) уговора;
- Привредна регија Источно Сарајево - 24 (двадесет четири) уговор и
- Територија цијеле Републике Српске - 1 (један) уговор (истраживање и коришћење угљоводоника, сирове нафте и гаса).

Од укупног броја уговора, 156 (стотину педесет шест), током године 1 (један) уговор је престао да важи због истека концесионог периода.

Слика 4 - Приказ важећих уговора о концесији према привредним регијама

3.6.3. ПРОВЈЕРА РАДА КОНЦЕСИОНАРА

Комисија је, у складу са својим законским овлашћењима, током 2024. године проводила провјеру рада концесионара. Ова провјера обухватила је не само провјере на лицу мјеста уз израду записника, већ и пажљиву анализу достављених извјештаја о реализацији уговора о концесији, као и обављене провјере рада концесионара по захтјеву надлежног министарства. Кључни фокус био је на праћењу извршавања уговорних обавеза концесионара и његовом генералном учинку у оквиру концесионог посла.

При изради овог извјештаја, поред активности спроведених током 2024. године, узети су у обзир и сви претходни кораци и провјере које су обављене током cjелокупног периода реализације уговора о концесији, чиме се обухватио читав циклус од почетка до краја извјештајне године.

Након темељног прикупљања података, исти су систематизовани, анализирани и коришћени као основа за доношење конкретних закључака. Циљ ових провјера био је да се добије јасна и свеобухватна слика о тренутном стању концесија у овој области, са посебним акцентом на идентификовање потенцијалних изазова или недостатака који би могли утицати на ефективну реализацију концесионих уговора.

Главни приоритет Комисије био је праћење усклађености са уговорним обавезама концесионара, као и процјена свих других активности које су од значаја за несметано и успјешно обављање концесионог посла. У оквиру овог процеса посебно је анализирано следеће:

- Обавеза посједовања комплетне пројектне документације која омогућава експлоатацију и коришћење предмета концесије (елаборат о резервама, главни рударски пројекат, допунски рударски пројекат, пројекат рекултивације, студија утицаја на животну средину и друга потребна документација);

- Обавеза посједовања свих прописаних дозвола и одобрења, укључујући локацијске услове, одобрење за грађење, еколошку дозволу, водну дозволу, одобрење за извођење радова према техничкој документацији, потврду резерви минералних сировина, употребну дозволу за изграђене рударске и друге објекте, као и остала неопходна одобрења;
- Обавеза имплементације мјера заштите на раду, заштите животне средине, као и здравља људи и материјалних добара, у складу са прописаним стандардима и најбољим праксама;
- Основни подаци о привредним друштвима (рјешење о регистрацији, актуелни извод из судског регистра, увјерење о измиренем пореским обавезама, потврда окружног привредног суда да се над концесионим предузећем не води поступак стечаја или ликвидације, као и потврде пословних банака о ликвидности и остале релевантне информације);
- Обавеза уписа свих права из уговора о концесији на непокретностима у јавне евиденције, у складу са прописима који уређују вођење јавних евиденција о непокретностима;
- Обавеза осигурања имовине, објеката и постројења од свих врста оштећења и ризика, као и осигурања радника у складу са релевантним законским прописима;
- Обавеза инвестирања у складу са студијом економске оправданости и динамичким планом, који укључују методе финансирања, вриједност планираних инвестиција и остале битне параметре;
- Обавеза обрачуна и плаћања концесионе накнаде у складу са уговором о концесији;
- Обавеза вођења прецизне евиденције о количинама експлоатисане минералне сировине и континуираног праћења стања откопаних маса, што укључује коришћење мјерних уређаја, геодетско снимање стања на експлоатацији и вођење књиге резерви;
- Планирана и остварена производња, уз анализу остварених резултата у односу на предвиђене циљеве;
- Цјеновник производа добијених експлоатацијом предмета концесије, који одражава тржишне услове и производне капацитете;
- Подаци о броју и квалификационој структури запослених, са поређењем са бројем предвиђеним у студији економске оправданости;
- Еколошки аспекти експлоатације минералних сировина, укључујући планирану рекултивацију, намјену простора након експлоатације и процјену утицаја на животну средину;
- Финансијски извјештаји о пословању, укључујући биланс стања, биланс успјеха и друге релевантне финансијске податке, који пружају увид у финансијску стабилност и учинак концесионара.

На основу анализе података који су добијени од концесионара и надлежних институција, могу се формулисати сљедећи закључци:

- Техничка документација која служи као основ за реализацију концесионог посла представља кључни елемент у процесу извођења радова. За уговоре закључене у последњих неколико година, примјећује се да су активности на изradi, ревизији и одобравању техничке документације у току, зависно од тренутне фазе. Пажљиво је праћено да ли се радови на експлоатацији изводе у складу са одобреним пројектима. У случајевима где су радови дугорочни и континуирани, закључено је да се они изводе у складу са одобреном документацијом, а у случају одступања, израђени су допунски рударски пројекти који су накнадно одобрени. Иако је ова проблематика у значајној мјери уређена, и у већини случајева радови се изводе у складу са важећим документима, мањи број предузећа још увијек не обезбјеђује потпуно потребну техничку документацију прије извођења радова;
- Обезбјеђивање дозвола и одобрења представља кључни корак који слиједи након израде техничке документације и добијања сагласности за извођење радова. Добивањем свих потребних дозвола и сагласности, као и преласком на комерцијалну фазу рада, стварају се услови за реализацију концесионог пројекта. У фази комерцијалног рада, концесионари су у обавези да благовремено обнове дозволе и продужавају рокове њихове важности. Ангажовање надлежног министарства и инспекцијских органа довело је до значајног напретка у овом домену, тако да већина концесионара који су у фази комерцијалног рада сада имају све потребне дозволе и документацију, што није био случај у прошлости. Нарочито је уочено да већина концесионара посједује водне и еколошке дозволе, које су неопходне за несметано обављање радова. У наредном периоду, препоручује се убрзавање процеса добијања дозвола и одобрења за техничку документацију. Потребно је убрзати процедуре одобравања ревидованих пројеката и техничких решења, како би се смањио период чекања који може успорити реализацију концесија. Ово је посебно важно у контексту будућег развоја концесионих послова, јер ће оптимизација ових процеса значајно утицати на ефикасност и благовремену реализацију предвиђених инвестиција;
- Заштита животне средине и здравља људи постала је кључна тачка у раду многих концесионара, који су се свјесно окренули примјени мјера заштите у складу са законским и регулаторним оквирима. За каменоломе и друга предузећа која имају веће обиме производње, уграђена су савремена постројења за отпашивање која функционишу у свакодневном раду. Ова постројења су кључна за спрјечавање испуштања прашине и других контаминирајућих материја у атмосферу, чиме се минимизује негативан утицај на животну средину и здравље радника и становништва. Велики број концесионара спроводи континуирани мониторинг утицаја својих активности на животну средину и здравље људи, те на основу резултата овог мониторинга предузимају додатне мјере заштите. Ипак, важно је да инспекцијски и други надзорни органи наставе са редовним активностима на терену, како би се осигурало да се све прописане мјере заштите спровode у континуитету и да се одржавају на највишем могућем нивоу. Ово укључује и пажљиво праћење утицаја на квалитет воде, ваздуха и земљишта, као и других компоненти животне средине које могу бити погођене експлоатацијом минералних сировина. Укупно, важно је напоменути да је праћење и имплементација мјера заштите животне средине и здравља људи кључна за одрживи развој концесионих пројеката;
- У току извјештајне године, представници Комисије су активно провјеравали статус концесионих предузећа. Од концесионара су затражена рјешења о регистрацији, као и актуелни изводи из судског регистара, чиме се пратило да ли су настале евентуалне

промјене у регистрационим подацима. У случају да су промене постојале, пажљиво је провјерено да ли су извршене у складу са Законом о концесијама („Службени гласник Републике Српске“, бр. 59/13, 16/18, 70/20 и 111/21). Посебан акценат је стављен на могуће промјене у власничкој структури, прије свега на промјене у власничким удјелима који премашују 50%. Такође, током године настављено је редовно праћење пословања концесионара како би се осигурало да се оно одвија у складу са свим релевантним законским прописима. Од концесионара су захтјевана увјерења о измиреним пореским обавезама и потврде од окружних привредних судова о статусу стечаја или ликвидације. Потврде пословних банака о ликвидности и другим финансијским параметрима, такође су прикупљене. На основу анализе ових података, утврђено је да већина концесионих предузећа испуњава све законске обавезе без значајних неправилности;

- Књижење у катастру непокретности, као обавеза утврђена уговором о концесији, већином је извршено од стране концесионара. Међутим, постоји одређени број привредних друштава која нису предузела потребне кораке за извршење ове обавезе из различитих разлога. У неким случајевима, концесионим предузећима су одбијани захтјеви од стране геодетских органа из формалних разлога. Комисија је у континуитету пружала смјернице концесионарима, препоручујући им да поново поднесу захтеве у циљу испуњења ове обавезе;
- Обавеза осигурања објеката, постројења и радника у складу са законским прописима је обавеза свих концесионара. Иако већина концесионара редовно обнавља осигурање радника, односно полисе осигурања које се обнављају прије истека претходних, осигурање објеката и постројења није у потпуности испуњено. Главни разлог овог проблема су високе премије осигурања, које су значајан трошак, нарочито за мања предузећа. Такође, осигуравајуће компаније нерјетко избегавају да осигурају старију опрему. Потребно је наставити са пажљивим надзором овог питања, јер неиспуњавање обавеза осигурања може довести до великих ризика у случају нежељених догађаја као што су хаварије или пожари, што би могло угрозити цио пројекат;
- Концесиони пројекти су базирани на инвестицијама дефинисаним студијом економске оправданости, која је саставни дио понуде концесионара у поступку додјеле концесије. Континуираним надзором рада концесионара и поређењем стварних инвестиција са дефинисаним плановима из студије економске оправданости и уговора о концесији, могу се уочити значајни помаци. Многи концесиони пројекти су испунили уговорене инвестиције или су чак инвестирали више од планираног. С друге стране, неки концесиони пројекти нису испунили уговорене обавезе у предвиђеном обиму или динамици. Ово је често резултат проблема у реализацији концесионог уговора и потраге за стратешким партнерима који би могли омогућити наставак и напредовање пројекта;
- Континуираним провјерама и активним праћењем постигнуто је значајно побољшање у обављању обавеза у вези с обрачуном и плаћањем концесионе накнаде, чиме су концесионари постали дисциплинованији и тачнији у испуњавању рокова дефинисаних уговорима о концесији. Концесиона накнада се у складу са уговорима одређује као проценат од прихода оствареног обављањем концесионе дјелатности, или као фиксни износ по јединици мјере (тј. по количини минералне сировине). У складу са последњим Правилником о концесионим накнадама и гаранцијама у областима електроенергетике, енергената, рударства и геологије („Службени гласник Републике Српске“, број 79/18), накнаде за металичне минералне сировине, угљоводонике, природне гасове, радиоактивне минералне сировине, архитектонско-грађевински камен и геотермалне ресурсе дефинисане су у распону од 3,6% до 5%, док је за друге минералне сировине накнада утврђена у распону од 0,3 КМ до 3 КМ по јединици мјере. Према овом правилнику, за одређени број концесија извршене су измјене које су промјениле

методологију обрачуна са процента на приход на фиксни износ по јединици мјере. Подаци о обрачуну и плаћању концесионе накнаде редовно се размјењују са Пореском управом Републике Српске, како би се омогућило боље праћење ове области и спријечила евентуална непоштовања прописа;

- Уговорима о концесији предвиђена је и обавеза инсталирања мјерне опреме за тачно праћење маса минералних сировина које се отпремају ван граница експлоатационог поља, било да се те сировине продају трећим лицима или користе за сопствене потребе концесионара. Поред овога, уговори такође предвиђају редовне годишње контроле стања откопаних маса, које спроводи верификована стручна установа овлашћена од стране концедента. Ове контроле укључују не само физичка мјерења, већ и обавезу вођења књига резерви и спровођење геодетских снимања и контролних обрачуна како би се потврдила тачност обима експлоатисаних сировина. Упркос овим захтјевима, и даље постоји одређени број концесионара који не посједују одговарајућу мјерну опрему. Ови субјекти углавном изводе радове на мањим лежиштима, где је уградња мјерне опреме значајан финансијски терет, што у великој мјери ограничава њихову способност да испуне ову обавезу. То је нарочито проблематично за концесије које се ослањају на мање капацитете и често немају финансијске ресурсе за такве инвестиције;
- Комисија је активно прикупљала податке о производњи, отпреми и залихама минералних сировина током читаве године, те их упоређивала са подацима из претходних периода као и са пројекцијама дефинисаним у студијама економске оправданости. Уочено је да је код одређеног броја концесионара дошло до смањења обима производње у односу на планиране количине. За овај пад у производњи најчешће се наводе разлози као што су нелојална конкуренција, посебно нелегална експлоатација материјала из водотокова, нелегални извор снабдевања, смањена потражња на тржишту или неки други разлози. Поред ових фактора, неки концесионари су се суочавали са другим проблемима попут административних препрека и недостатка адекватне инфраструктуре. Међутим, значајан број концесионара је успио да одржи ниво производње као и у претходним годинама, а негдје су забиљежена повећања производње. Ову проблематику ће бити потребно наставити пратити и анализирати у будућем периоду како би се добио квалитетан увид у трендове производње и тржиште минералних сировина;
- Комисија спроводи континуирану и детаљну анализу цијена производа које концесиона предузећа продају трећим лицима или користе за своје потребе, као и начина на који се ове цијене односе на обрачун концесионе накнаде. У оквиру одређених концесионих уговора, ове цијене су утврђене као основ за рачунање накнаде, што чини праћење овог сегмента изузетно важним. Анализа обухвата упоређивање актуелних ценовника са онима из претходног периода како би се установило да ли су се цијене ускладили са условима тржишта и законом. Такође, пажња се посвећује одобреним попустима и рабатима који су одобрени крајњим купцима, као и другим погодностима које могу утицати на коначне износе накнада. Комисија такође, провјерава да ли су цијене производа и одобрења рабата у складу са тржишним условима и обавезама из концесионог односа, као и да ли су било каква одступања од претходно утврђених цијена оправдана и документована. Циљ ове анализе је не само да се утврди да ли се обрачун концесионе накнаде спроводи у складу са прописаним условима, већ и да се открију евентуалне неправилности у процесу одређивања цијена и утицаја тих цијена на обрачун накнаде. Анализирани подаци се систематски разматрају како би се обезбједила потпуна транспарентност у обрачуну, али и да би се спречиле могуће злоупотребе и неправилности које могу довести до неправедног обрачуна накнада;

- Анализа радне снаге у концесионим предузећима показала је да је број запослених у овим предузећима углавном стабилан у односу на прошлу годину. Такође, примећено је да се током љетњих месеци, када услови за производњу постану повољнији, јавља повећана потражња за радном снагом. Повећање броја запослених у овим мјесецима повезано је са већим обимом производње и потребом за већим бројем радника, док у периоду ван сезоне производње број радника опада. С друге стране, код концесионара који обављају активности ниског интензитета или који не изводе значајније радове, број запослених остаје минималан, а ова ситуација се често не мијења. Ови концесионари се суочавају са проблемима који укључују недовољну производњу, неефикасност у пословању и потешкоће у реализацији концесионог уговора. Сматрамо да би било важно пажљиво анализирати пословни модел ових концесионара и процјенити на који начин они могу да побољшају своје пословање и реализују своје уговорне обавезе. То укључује могућност проналажења стратешких партнера, подршку за повећање производних капацитета, као и унапређење ефикасности радних процеса;
- Рекултивација је била значајан аспект извештаја и у овој извештајној години. Након завршетка експлоатације минералних сировина, обавеза концесионара је да простор на којем је обављана експлоатација доведе у стање које је предвиђено пројектом рекултивације. Уколико услови на лежишту то дозвољавају, постоји могућност да се дио лежишта рекултивише током или одмах након завршетка радова, у складу са пројектом који је раније усвојен. Међутим, обиласком лежишта на којима се тренутно изводе или су изведени радови на експлоатацији није се показао значајнији помак у извођењу радова на рекултивацији. Највећи број концесионара није успио да створи услове за започињање ових радова, али већина планира да започне радове чим то буду дозвољавали услови. Неизвршавање ове обавезе може да доведе до трајне деградације земљишта као директне посљедице експлоатације минералних сировина, што може имати озбиљне и дугорочне посљедице по животну средину, укључујући уништавање плодног слоја земље, контаминацију вода и промјене у локалном екосистему. Стога је неопходно да се овај процес пажљиво прати и да се сви укупни еколошки аспекти узму у обзир приликом израде и имплементације планова рекултивације, како би се минимизирао његов негативан утицај. Рекултивација остаје велики изазов који захтјева пажљиво планирање и реализацију, уз напор да се минимизира негативан утицај експлоатације на животну средину;
- За пословну 2024. годину, Комисија је затражила све релевантне финансијске податке о пословању концесионара, укључујући биланс стања и биланс успјеха. Ови подаци су пажљиво анализирани с циљем да се добије што прецизнија и потпунија слика о финансијској стабилности и пословној перформанси концесионара. Након анализе, извучени су конкретни закључци за сваког концесионара појединачно, како би се добила реална и објективна слика о тренутном стању њиховог пословања. Добијени подаци су затим упоређени са резултатима из претходних пословних година, што је омогућило детаљну процјену трендова и кретања у финансијским показатељима. Поред тога, посебна пажња је посвећена анализи стања са имовином, задужењима, као и осталим битним елементима финансијског здравља концесионара. Овим процесом, Комисија је настојала да добије јасну и објективну процјену о тренутним финансијским условима концесионих предузећа, како би могла донијети адекватне одлуке у даљем процесу мониторинга и управљања концесијама.

3.6.4. ПРЕГЛЕД АКТУЕЛНИХ ПРОБЛЕМА КОЈИ СУ ПРИСУТНИ КОД РЕАЛИЗАЦИЈЕ УГОВОРА О КОНЦЕСИЈИ

Концесије у области минералних ресурса у Републици Српској током протеклог периода имале су значајан и позитиван утицај на економски развој региона. Ове концесије су не само повећале инвестиционе активности већ су створиле и додатне изворе прихода за државни буџет, прије свега кроз повећано прикупљање пореских прихода и других јавних доприноса. Истовремено, овај сектор је пружио значајне могућности за ново запошљавање, чиме је смањена незапосленост и подигнут стандард радне снаге. Остварени приходи од концесионе накнаде такође су допринијели стабилности јавних финансија и омогућили нове могућности за подршку одрживом развоју.

Ипак, да би овај позитиван тренд био настављен и у будућности, од кључне је важности осигурати даљи развој и стабилност концесионих предузећа. У том контексту, један од главних задатака је наставити са континуираним праћењем рада концесионара, као и правовременим указивањем на евентуалне недостатке у њиховом пословању, те понудити конструктивна рјешења која ће олакшати њихово превазилажење. Примјеном адекватних мјера подршке, треба омогућити концесионарима да лакше реализују своје пословне активности у складу са законским и еколошким захтјевима, али и са циљем унапређења ефикасности њиховог рада.

У овом извјештајном периоду осврнућемо се на неке актуелне проблеме, уочене током праћења рада концесионара, а који се односе на сљедеће:

- У неким регијама Републике Српске уочен је проблем прекомјерне додјеле концесија за исту врсту минералне сировине, а то се прије свега односи на експлоатацију техничког грађевинског камена. Проблем је у томе што на тим подручјима постоје капацитети за експлоатацију који нису у потпуности искоришћени, а тржиште не може да апсорбује све количине ове минералне сировине. У будућности, ова појава може довести до значајних неусаглашености између стварних потреба тржишта и величине капацитета који су изграђени за експлоатацију и прераду. Стога, Комисија сматра да је неопходно обавезно разматрати све нове иницијативе за доделу концесија с обзиром на постојећу концентрацију капацитета и потребе тржишта. Такође, предлагемо да се обустави процес доделе концесија на подручјима која већ имају прекомјерне капацитете који се не користе у пуном обиму, како би се избјегли проблеми у будућој експлоатацији;

- На основу консултација са концесионим предузећима, као и анализа тржишта, уочава се да постоје бројни фактори који отежавају пуно остваривање потенцијала концесионара. Проблеми као што су ограничена величина тржишта Републике Српске и Босне и Херцеговине, нелојална конкуренција и недостатак већих инфраструктурних пројеката који би подстакли раст производње, све су то фактори који озбиљно утичу на реализацију концесија. Крајњи резултат ових проблема јесте смањени обим производње и потешкоће у пласману производа. Поред ових економских проблема, концесионим предузећима, посебно у грађевинској индустрији, такође недостаје модерна и ефикасна опрема за експлоатацију и прераду минералних сировина. Одређени концесионари наводе и да су изложени значајним потешкоћама у финансирању својих активности, што их додатно ограничава у развоју.

На додатне потешкоће наилазе и у процесу извоза на страно тржиште, посебно када је у питању вода за пиће и флаширање, што је узроковано слабо развијеном инфраструктуром и прописима који се не увијек адекватно примјењују. Комисија препоручује да се кроз будуће стратегије и мјере подржи модернизација опреме и инфраструктуре, као и да се размотри подстицање већих инфраструктурних пројеката који би могли да створе повољније услове за развој концесионара, нарочито у сектору грађевинске индустрије;

- Према анализи података које је Комисија прикупила у 2024. години, утврђено је да напредак у реализацији концесија за коришћење вода није задовољавајући, уз присуство значајних застоја у неким фазама пројеката. Неки концесионари који су добили дозволе за експлоатацију и флаширање воде настављају са радом у веома ограниченом обиму или повремено, што значајно успорава реализацију уговора. Још већи проблем представљају привредна друштва која су обуставила све активности на реализацији концесија, иако су у почетку уложила значајна средства у изградњу инфраструктуре. Главни разлози за овакав застој су недостатак обртних средстава, неповољна конкуренција, као и неким случајевима лоша путна инфраструктура која отежава приступ тржиштима. У овом контексту, многи концесионари разматрају могућност уласка стратешких партнера или уступање концесија новим концесионарима. Комисија истиче да је неопходно спровести дубљу анализу свих случајева неактивности како би се утврдили истински разлози за овакву ситуацију, што ће омогућити доношење мјера за подстицање продуктивније реализације концесија. Комисија препоручује да се у наредном периоду предузме систематска контрола свих концесија које нису у потпуности реализоване у договореним роковима или гдје се јављају кашњења у одређеним фазама реализације. Ова контрола има за циљ да утврди разлоге за застој и предложи конкретне мјере за убрзање процеса. Развити проактивнији и темељнији приступ рјешавању ових проблема од кључне је важности, како би се створили бољи услови за наставак или поновно покретање активности, чиме ће се омогућити бржа и одрживија експлоатација водних ресурса у будућности;

- Према прописима Закона о концесијама, вађење материјала (песак, шљунак, камен) из водотока је регулисано као предмет концесије, али пракса показује да се ова експлоатација често не врши у складу са прописима који захтјевају уређење водотока и водног земљишта. Умјесто да се користи за заштиту водотока, ова активност често доводи до њихове деградације, чиме се нарушава природни екосистем. Поред тога, постоји и питање да ли се вађење материјала врши у складу са прописаним сагласностима, или је у питању незаконита експлоатација која остаје ван контроле. У сусједним земљама, ова проблематика је рјешена путем концесија, чиме се контролише експлоатација и спријечава нелегална девастација водотока. У Републици Српској, међутим, ова област и даље није потпуно регулисана, иако се овај природни ресурс интензивно експлоатише. Комисија препоручује да се што прије започне процес додјеле концесија за експлоатацију материјала из водотока, уз интензивну контролу инспекцијских органа како би се елиминисала нелегална активност и заштитила животна средина;

- И током 2024. године, уочен је одређени број концесионара који нису предузимали значајне кораке у реализацији својих концесија. У неким случајевима, концесионари су имали минималан број запослених, што је довело до спорог напредовања пројеката. Ово стање је постојало већ дуже вријеме, те се поставља питање да ли су ови концесионари стварно заинтересовани за реализацију својих уговора или су само формално добили концесије. Комисија сматра да је неопходно да надлежни органи,

прије свега инспекцијски, предузму одговарајуће мјере, како би се утврдило да ли је могуће наставити са реализацијом ових уговора или ако је потребно да се преиспитају и евентуално раскину. Такође, потребно је спријечити преношење концесионих права са субјекта који не испуњавају уговорне обавезе на друге субјекте, чиме би се избјегле злоупотребе у овом процесу;

- У периоду развоја концесионарства у Републици Српској, већина концесионих уговора предвиђала је обрачун концесионе накнаде као проценат од укупног прихода оствареног у процесу обављања концесионе делатности. Међутим, током времена појавила се пракса у којој су концесионари покушавали да прикажу умањене приходе, што је доводило до смањења обрачунате концесионе накнаде. Овај проблем био је нарочито изражен код концесионара који су експлоатисали минералне сировине за сопствене потребе, највише у грађевинској индустрији. Увођење новог Правилника о концесионим накнадама и гаранцијама 2018. године било је значајан корак ка рјешавању овог проблема. Конкретно, нови систем за ове врсте минералне сировине одређује концесионе накнаде по јединици мјере, чиме се прелази на обрачун заснован на количини експлоатисаних сировина, а не на укупним приходима. Ипак, имајући у виду тренд повећања потрошачких цијена у последњим годинама, Комисија сматра да би било оправдано размотрити измјену овог Правилника, како би се повећала основица за обрачун концесионе накнаде. Предлог би могао бити да се уведе индекс који ће редовно усклађивати износ концесионе накнаде са економским кретањима, као што су инфлација и раст потрошачких цијена, чиме ће се повећати правичност и реалност обрачуна. При томе, овај процес треба бити пажљиво планиран, с обзиром на постојеће уговоре и њихове обавезе;

- Из изјава концесионара и података са терена, јасно је да и даље постоји проблем нелегалне експлоатације минералних сировина, посебно техничког и архитектонског камена, шљунка, пијеска из водотокова и других врста минералних сировина као што су кварцни пијесак и глина. Ова нелегална експлоатација значајно угрожава рад легалних концесионара, стварајући нелојалну конкуренцију. Овај феномен има дугорочне негативне посљедице на стабилност тржишта, јер нелегално ископавање и продаја сировина није само неетично, већ често доводи и до деградације природних ресурса и екосистема. Комисија сматра да је у наредном периоду неопходно значајно појачати надзор инспекцијских органа на терену. Ако се утврди да одређена предузећа експлоатишу минералне сировине без одговарајуће документације или закључених концесионих уговора, потребно је предузети адекватне законске мјере, укључујући забране, казне и друго. Такође, инспекције би требало да буду фокусиране и на рад концесионара који имају дозволе, али не поштују све прописе.

3.6.5. ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ УГОВОРА О КОНЦЕСИЈИ ИЗ ОБЛАСТИ МИНЕРАЛНИХ РЕСУРСА

У Прилогу број 4. Извјештаја о раду Комисије за 2024. годину, дат је табеларни преглед активности на реализацији уговора о концесији из области минералних ресурса у 2024. години.

3.6.6. ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ УГОВРА О КОНЦЕСИЈИ ИЗ ОБЛАСТИ МИНЕРАЛНИХ РЕСУРСА - ВОДА ЗА ПИЋЕ И ФЛАШИРАЊЕ

У Прилогу број 5. Извјештаја о раду Комисије за 2024. годину, дат је табеларни преглед активности на реализацији уговора о концесији из области минералних ресурса - вода за пиће и флаширање у 2024. години.

3.6.7. ЗАКЉУЧЦИ

1. Проблеми у реализацији концесија за експлоатацију и флаширање воде: Анализа тренутне ситуације и приједлози рјешења

У 2024. години, у области експлоатације и флаширања воде за пиће, није дошло до значајних позитивних помака у реализацији већине концесија. Стање у овом сектору је у великој мјери остало непромјењено у односу на претходни период, са значајним застојем у већем броју случајева. Анализа достављене документације и извјештаја, као и извршене провјере рада концесионара, показују да се највећи број концесионих уговора не реализује како је планирано. Овај проблем је уочен и код концесионара који су у неким периодима имали активну производњу и који су организовали комерцијалну експлоатацију, али су онда обуставили рад и не реализују концесије у последњим годинама. Поред тога, други концесионари не показују значајније напоре ка почетку комерцијалне експлоатације, што траје већ дужи временски период. Кључни фактори који су довели до овог стања укључују неколико економских, тржишних и других препрека, као што су нелојална конкуренција настала због увоза великих количина воде, често по нижим цијенама и представља значајан изазов за локалне произвођаче. У земљама као што су Француска и Шпанија, где је индустрија воде за пиће такође важна, слични изазови су рјешавани кроз стимулсање локалне производње и бољу регулацију увоза како би се подржали домаћи произвођачи. Такође, недостатак обртних средстава утиче на то да многи концесионари не успјевају осигурати довољна средства за даљи развој, што отежава почетак или наставак комерцијалне производње. Овај проблем је посебно изражен код мањих компанија које нису у могућности да се прилагоде тржишним условима или да обезбједе неопходну инфраструктуру. Предимензионисаност пунионица представља проблем, јер у неким случајевима, пунионице су изграђене са амбициозним плановима који нису у складу с реалним тржишним потребама. Отежан извоз воде на међународна тржишта такође представља велики изазов, као и недостатак адекватне подршке од стране релевантних институција. У земљама попут Немачке и Аустрије, где је сектор за флаширање воде добро развијен, локалне власти активно сарађују са концесионим предузећима како би се помогло у савладавању препрека као што су недостатак обртних средстава или приступ тржишту.

Да би се овај негативан тренд зауставио, потребно је предузети конкретне активности од стране надлежних институција. Искуства из других земаља могу послужити као корисна смјерница за рјешавање ових проблема. Важно је да се активнијим надзором и провјером рада концесионара на терену утврде разлози за застоје у реализацији концесија. Ово подразумева стручну процјену изводљивости сваког пројекта, као и поновну процјену потенцијала за реализацију. У неким земљама, власт је успоставила механизме за редовну ревизију концесија који су помогли у спријечавању застоја и одржавању конкурентности. Потребно је размислити, на пример, да се активно субвенционису мањи и средњи предузетници у сектору воде за пиће како би се подстакла производња и пласирање производа на тржиште.

Поред тога, локалне власти у Републици Српској могу размотрити формирање фондова који ће помоћи у покретању нових фабрика или обнови старих објеката. За рјешавање проблема нелојалне конкуренције потребно је усмјерити пажњу на креирање праведније конкуренције кроз регулацију увоза воде. На примјер, у Француској и Италији су уведени строгим прописима о порезима на увоз и субвенцијама за домаће произвођаче воде, што је резултирало јачањем конкуренције и већом економском одрживошћу. Закључак свега би био да је у што краћем року, важно извршити свеобухватну провјеру и надзор рада концесионих предузећа како би се утврдиле реалне могућности за наставак или прекид неостварених концесија. Уколико се утврди да не постоји стварна могућност за реализацију неког концесионог пројекта, неопходно је приступити раскиду уговора како би се ослободили ресурси за нове пројекте који могу имати бољи потенцијал за развој. Поред тога, од суштинске је важности континуирана подршка концесионим предузећима кроз финансијску, правну и логистичку помоћ, као и контрола тржишне конкуренције како би се осигурало да домаћи произвођачи воде за пиће могу успјешно конкурисати на тржишту.

2. Рекултивација деградираног земљишта: Кључна питања и потенцијална решења

Рекултивација земљишта које је деградирано експлоатацијом минералних сировина представља један од најважнијих аспеката заштите животне средине и одрживог развоја. Експлоатација минералних сировина неизбежно доводи до значајног уништавања земљишних ресурса, што ако се не третира на одговарајући начин, може имати дугорочне и озбиљне посљедице. Процес рекултивације омогућава враћање деградираних подручја у првобитно стање или за другу одрживу употребу, као што су пољопривреда, шумарство или рекреативне зоне. Стога, правилно извођење ових активности не само да спријечава даље уништавање животне средине, већ омогућава поновну употребу природних ресурса. Упркос законским обавезама, постоје одређени недостаци у спровођењу рекултивације на терену. У неким случајевима, где су услови погодни за рекултивацију, не постоји адекватна активност у овом правцу. Ова проблематика мора да узме у обзир и посљедице нелегалне експлоатације на животну средину. Ако се овај проблем не ријеша на време, постоји ризик од дугорочног уништавања екосистема и природних ресурса. Недостатак редовних и детаљних инспекција може довести до пропуста у спровођењу рекултивације. У неким случајевима, концесионари се суочавају са финансијским потешкоћама, што их доводи у ситуацију да избјегавају извођење рекултивације, иако су по закону обавезни да то учине. У многим случајевима, концесионари и локалне власти немају довољно знања о важности рекултивације и не разумију дугорочне посљедице неиспуњавања ових обавеза. На примјер, у неким европским земљама, гдје се дугорочно озбиљно приступа еколошким питањима, едукација о овим проблемима је интегрисана у cjелокупни систем концесија. Комисија је мишљења да постоји реалан проблем са банкарским гаранцијама за рекултивацију. Према важећој регулативи, концесионари су обавезни да обезбеде банкарске гаранције које покривају трошкове рекултивације. Гаранција се утврђује као 3% троструког износа просјечног годишњег прихода током последњих 10 (десет) година концесионог периода, 12 (дванаест) мјесеци прије истека концесионог периода. Међутим, ако се експлоатација заврши прије истека концесије, банкарска гаранција се не обезбједи, што омогућава концесионарима да избјегну обавезе рекултивације. Овакав приступ представља озбиљан проблем, јер доводи до тога да неки концесионари, који престану са радом прије истека концесије, не изврше рекултивацију, остављајући земљиште деградираним. Проблем са тренутним моделом банкарске гаранције могао би се ријешити тако што ће се гаранција дефинисати на начин који ће осигурати средства за рекултивацију чак и ако концесионар престане са експлоатацијом прије завршетка концесије. Ово би могло укључивати уплату депозита који би био везан за обавезу извршења рекултивације, без обзира на трајање концесије. Сличан модел примјењује се у неким европским земљама, гдје су средства за рекултивацију гарантована и након што концесионар заврши радове.

Рекултивација деградираног земљишта остаје један од најозбиљнијих изазова за животну средину у Републици Српској и шире. Да би се ова проблематика успјешно ријешила, потребно је ревидирати постојећи правни оквир, осигурати адекватну инспекцију и појачати едукацију и свијест о важности овог процеса. Искуства других земаља показују да стриктна контрола, као и ефикасни механизми за осигурање извршења обавеза рекултивације, могу бити кључни за спрјечавање даљег уништавања животне средине и осигурање одрживе будућности за локалне заједнице;

3. Концесионе накнаде: Приједлози за побољшање и усклађивање са тржишним условима

Концесиона накнада је важан инструмент за регулисање концесионог односа, а у пракси је најчешће била уговорена као проценат од укупног прихода оствареног обављањем концесионе делатности. Међутим, почетком реализације већине концесија, уочено је да овај модел може довести до манипулација са приходима, где концесионари приказују смањене приходе, што резултује умањењем обрачунате концесионе накнаде. Ова проблематика је била посебно изражена код концесионара који су експлоатисану минералну сировину користили за сопствене потребе у грађевинској индустрији, а не за продају на тржишту. Као посљедица тога, губици у приходу од концесије нису били праведно одражени у накнадама, чиме је доведено у питање фер и праведно учешће концесионера у финансирању јавних прихода. У циљу рјешавања овог проблема, донијет је нови Правилник о концесионим накнадама и гаранцијама 2018. године, који је промјенио начин обрачуна концесионе накнаде за минералне сировине. Умјесто процента на укупан приход, за одређене минералне сировине накнада је сада одређена по јединици мјере – количини експлоатисане и отпремљене минералне сировине. Ова промјена се сматра позитивним корак, јер је омогућила да се износ концесионе накнаде више не одређује на основу прихода који може бити вјештачки умањен, већ на стварној количини ресурса који је експлоатисан и стављен на тржиште. Иако је овај нови систем донио значајна побољшања, последњих неколико година, као и у већини других економија, дошло је до раста готово свих потрошачких цијена. Овај раст цијена има значајан утицај на економску ситуацију, а самим тим и на ефективност обрачуна концесионе накнаде. Комисија сматра да је потребно поново размотрити постојећи систем и извршити усклађивање са актуелним економским условима. Веома је важно да се износи концесионе накнаде периодично усаглашавају са тренутним кретањем потрошачких цијена, како би се осигурало да накнаде одражавају реалну вриједност минералних ресурса и актуелну економску ситуацију. Овај поступак може се урадити путем увођења индекса који ће бити базиран на инфлацији или неким другим економским показатељима који могу адекватно да прате трендове на тржишту. На тај начин, износ концесионе накнаде биће стално прилагођаван, чиме ће се спријечити да у дугорочном периоду дође до њеног „неправедног“ умањења. Овакав модел се користи у многим земљама, где се концесионе накнаде ревидирају на годишњем нивоу у складу са кретањем потрошачких цијена и трендовима на тржишту. Код нових концесија, мишљења смо да треба одмах уговорати варијабилну концесиону накнаду, која би се периодично усаглашавала са тренутним економским условима. Ова врста динамичне накнаде омогућила би већу флексибилност у односу на промјенљиве економске и тржишне услове, чиме би се избјегли потенцијални проблеми са фиксним накнадама које нису довољно осјетљиве на инфлацију или промјене на тржишту.

Увођење динамичких концесионих накнада и њихова периодична прилагодба инфлацији и трендовима на тржишту ће довести до праведнијег система, који ће обезбједити финансијске изворе за даље инвестирање у инфраструктуру и развој земље, али и осигурати да се минимизирају могући манипулативни покушаји од стране концесионара. Стога је важно да се у будућности активније приступи ревизији Правилника и да се у уговоре о концесији укључе механизми који ће бити флексибилнији и одговорнији на економске промјене.

3.7. АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ ТРГОВИНЕ И ТУРИЗМА

У области трговине и туризма, закључно са 31.12.2024. године, активна су 4 (четири) концесиона уговора.

Министарство трговине и туризма током извјештајне године није упутило ни један захтјев који се односи на рјешавање предмета из области трговине и туризма. У склопу редовних активности Комисије за концесије вршена је провјера реализације важећих уговора о концесији.

3.7.1. ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ УГОВОРА О КОНЦЕСИЈИ ИЗ ОБЛАСТИ ТРГОВИНЕ И ТУРИЗМА

У Прилогу број 6. Извјештаја о раду Комисије за 2024. годину, дат је табеларни преглед активности на реализацији уговора о концесији из области трговине и туризма у 2024. години.

3.8. АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ САОБРАЋАЈА И ВЕЗА

3.8.1. РЈЕШЕЊА КОМИСИЈЕ

У току 2024. године, Министарство саобраћаја и веза упутило је 2 (два) захтјева који се односе на рјешавање предмета из области изградње, коришћења и одржавања одморишта „Лужани“ са пратећим садржајем и бензинским пумпама на аутопуту Бања Лука – Градишка и изградњу аутопута Бања Лука-Приједор-Нови Град (Прва фаза Бања Лука Приједор) у Републици Српској.

Током 2024. године, из области саобраћаја, Комисија је донијела и упутила Министарству саобраћаја и веза:

- 1 (једно) рјешење о давању сагласности на приједлог анекса уговора о концесији и
- 1 (једно) рјешење о давању сагласности на приједлог уговора о концесији.

У табелама 23 и 24 дат је преглед рјешења о давању сагласности на приједлог уговора и анекс уговора из области саобраћаја и веза

Табела 23 - Рјешења Комисије о давању сагласности на приједлоге уговора о концесији из области саобраћаја и веза у 2024. години

Р.Б.	КОНЦЕСИОНАР	ПРЕДМЕТ	ЛОКАЦИЈА	ДАТУМ ЗАКЉУЧЕЊА
1.	"SDHS-CSI ВН" д.о.о. Бања Лука	Изградња аутопута Бања Лука- Приједор-Нови Град (Прва фаза Бања Лука-Приједор)	Бања Лука- Приједор	24.10.2024.

Укупно је донесено 1 (једно) рјешења о давању сагласности на приједлог уговора о концесији из области саобраћаја и веза.

Табела 24 - Рјешења Комисије о давању сагласности на приједлоге анекса уговора о концесији из области саобраћаја и веза у 2024. години

Р.Б.	ПРЕДМЕТ	ЛОКАЦИЈА	СТАТУС	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	„СУПЕР ПЕТРОЛ“ д.о.о. Бања Лука	Изградња, коришћење и одржавање одмаралишта „ЛУЖАНИ“ са пратећим садржајем и бензинским станицама на аутопуту Градишка-Бања Лука	Сагласност на приједлог Анекса 2. Уговора о концесији	25.05.2024.

Укупно је донесено 1 (једно) рјешења о давању сагласности на приједлог анекса уговора о концесији из области саобраћаја и веза.

3.8.2. ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ УГОВОРА О КОНЦЕСИЈИ ИЗ ОБЛАСТИ САОБРАЋАЈА И ВЕЗА

У Прилогу број 7. Извјештаја о раду Комисије за 2024. годину, дат је табеларни преглед активности на реализацији уговора о концесији из области саобраћаја и веза у 2024. години.

3.9. АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА И ВОДНИХ ДОБАРА

3.9.1. РЈЕШЕЊА КОМИСИЈЕ

У току 2024. године, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде упутило је 10 (десет) захтјева, који су се односили на рјешавање предмета из области коришћења пољопривредног земљишта и водних добара у Републици Српској.

У току 2024. године из области коришћења пољопривредног земљишта и водних добара, Комисија је донијела и упутила Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде:

- 2 (два) рјешења о давању сагласности на студију економске оправданости;
- 1 (једно) рјешења о давању сагласности на документацију за јавно надметање;
- 2 (два) рјешење о давњу сагласности на промјену власничке структуре концесионара;
- 1 (једно) рјешења о давању сагласности на приједлог уговора о концесији и
- 2 (два) рјешења о давању сагласности на приједлог анекса уговора о концесији.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Комисији је доставило 1 (један) закључен уговор о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра у 2024. години.

У табелама 25, 26, 27, 28, 29 и 30 дат је преглед закључених уговора, сагласности и рјешења Комисије у 2024. години из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра:

Табела 25 - Закључени уговори о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра у 2024. години

Р.Б.	КОНЦЕСИОНАР	ПРЕДМЕТ	ЛОКАЦИЈА	ДАТУМ ЗАКЉУЧЕЊА
1.	"CSP" д.о.о. Дворови, Бијељина	Коришћење јавног водног добра у сврху управљања обновљивим енергетским ресурсима, производња биомасе, у водном подручју ријека Саве и Дрине на територији града Бијељина	Водно подручје ријека Саве и Дрине, Бијељина	26.04.2024.
2.	„АГРЕКС“ д.о.о. Доњи Жабар	Коришћење пољопривредног земљишта у својини Републике Српске, на подручју општине Шамац за обављање ратарско-сточарске производње	Шамац	07.11.2024.

Укупно су закључена 2 (два) уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра.

Табела 26 - Преглед рјешења Комисије о давању сагласности на студије економске оправданости из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра у 2024. години

Р.Б.	ПРЕДМЕТ	СТАТУС	ЛОКАЦИЈА	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	Студија економске оправданости за коришћење пољопривредног земљишта у својини Републике Српске, на подручју града Бијељина, "АГРОМИЛК" д.о.о. Дворови, Бијељина	Дата претходна сагласност на студију	Балатун, Дворови, Бијељина	01.10.2024.
2.	Студија економске оправданости за коришћење пољопривредног земљишта у својини Републике Српске, на подручју општине Србац, „МАЉЧИЋ“ д.о.о. Градишка	Дата претходна сагласност на студију	Србац	06.06.2024.

Укупно су донесена 2 (два) рјешења о давању сагласности на студију економске оправданости из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра.

Табела 27 - Рјешења Комисије о давању сагласности на документацију за јавно надметање из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра у 2024. години

Р.Б.	ПРЕДМЕТ	СТАТУС	ЛОКАЦИЈА	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	Сагласност на документацију за јавно надметање за додјелу концесије за коришћење пољопривредног земљишта у својини Републике Српске, на подручју општине Шамац за обављање ратарско-сточарске производње; Иницијатива привредног друштва „АГРЕКС“ д.о.о. Доњи Жабар	Дата сагласност на документацију за јавно надметање	Шамац	18.04.2024.

Укупно је донесено 1 (једно) рјешење о давању сагласности на документацију за јавно надметање из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра у 2024. години.

Табела 28 - Рјешења Комисије о давању претходне сагласности на промјену власничке структуре или уступање Уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра у 2024. години

Р.Б.	КОНЦЕСИОНАР	СТАТУС	ЛОКАЦИЈА	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	"АГРОФИН" д.о.о. Требиње	Дата сагласност на промјену власничке структуре	Требиње	10.09.2024.
2.	"АГРО ВОЂЕ" д.о.о. Лакташи	Дата сагласност на уступање уговора о концесији на привредно друштво „АГРО ДЕСТИЛ“ д.о.о. Лакташи	Лакташи	08.10.2024.

Укупно су донесена 2 (два) рјешења о давању сагласности на промјену власничке структуре и уступање уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра у 2024. Години.

Табела 29 - Рјешења Комисије о давању сагласности на приједлог уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта у 2024. Години

Р.Б.	ПРЕДМЕТ	ПРЕДМЕТ	СТАТУС	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	„АГРЕКС“ д.о.о. Доњи Жабар	коришћење пољопривредног земљишта у својини Републике Српске за обављање ратарско- сточарске производње на подручју општине Шамац	Дата сагласност на приједлог уговора	10.09.2024.

Укупно је донесено 1 (једно) рјешење о давању сагласности на приједлог уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта у 2024. години.

Табела 30 - Рјешења Комисије о давању сагласности на приједлог анекса уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра у 2024. години

Р.Б.	КОНЦЕСИОНАР	ПРЕДМЕТ	СТАТУС	ДАТУМ ДОНОШЕЊА РЈЕШЕЊА
1.	"ВИТА-ЛАНД" д.о.о Градишка	Коришћење пољопривредног земљишта у својини Републике Српске, на подручју општине Козарска Дубица, ради остваривања права обављања ратарско-сточарске производње	Дата сагласност на приједлог анекса 3. Уговора	18.04.2024.
2.	"М GROUP" д.о.о. Бијељина	Коришћење пољопривредног земљишта у својини Републике Српске, на подручју града Бијељина, ради остваривања права обављања ратарско- сточарске производње	Дата сагласност на приједлог анекса 2. Уговора	21.05.2024.

Укупно су донесена 2 (два) рјешења о давању сагласности на приједлог анекса уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта и водног добра.

3.9.2. ПРОВЈЕРА РАДА КОНЦЕСИОНАРА

Комисија, у контролисаним привредним друштвима у 2024. години, није констатовала случај издавања земљишта у закуп трећим лицима. Контролисани носиоци концесионих уговора су такође навели да поштују мјере заштите на раду и проводе све мјере у циљу заштите животне средине. Такође, је уочено да се извјестан број концесионара из области коришћења пољопривредног земљишта суочава са константним проблемима, као што су:

- дио парцела пољопривредног земљишта води се у Јавним регистрима Републике Хрватске, концесионари их користе, али не могу за исте остварити подстицајна средства (случај концесионара из Козарске Дубице);
- неусаглашеност парцела у јавним регистрима са фактичким стањем на терену (у обухвату концесионих површина често се налазе шуме, спортски терени, изграђено земљиште и друго);
- Одређени број концесионара није у могућности да сваке године осигурава усјеве од редовних врста ризика за ту област због високих цијена полиса од стране осигуравајућих кућа;
- У појединим случајевима, гдје се пољопривредно земљиште користи за обављање воћарске производње, констатовани су случајеви оболијевања стабала, те немогућност реализације концесионих уговора из објективних разлога;
- Административне баријере, које су довеле до ситуација у којима концесионар, иако је поднио захтјев за продужење концесионог уговора у складу са Законом, те провео одговарајућу процедуру, није успио остварити право на продужење концесионог периода и закључити Анекс уговора;
- Одређени број носиоца концесионих уговора није успио уписати уговор о концесији у јавне евиденције јер их је локални ниво Управе за имовинско-правне послове на којој се обавља концесиона дјелатност, обавијестио да исто није у њиховој надлежности, иако је исто одређено и дефинисано уговорима о концесији.

Концесиона накнада из области пољопривредног земљишта и јавног водног добра дефинисана је Законом о концесијама и важећим Правилником о критеријумима за одређивање висине концесионе накнаде и висине банкарске гаранције за коришћење пољопривредног земљишта и јавног водног добра („Службени гласник Републике Српске бр. 101/14). Концесиона накнада представља новчани еквивалент за коришћење концесионог добра и обавезан је елемент уговора о концесији. Законом о концесијама, дефинисано је да је сваки концесиони уговор, који не садржи одредбу о плаћању концесионе накнаде, ништаван. Концесиона накнада из ове области се састоји од једнократне концесионе накнаде за уступљено право, која се плаћа приликом закључења уговора, али и концесионе накнаде за коришћење предмета концесије. Приликом дефинисања ових накнада, ресорно министарство користи одређене показатеље и то:

- Површина пољопривредног земљишта (ха);
- Локалитет пољопривредног земљишта (јединица локалне самоуправе);
- Врста пољопривредне производње и
- Дужина концесионог периода.

Према добијеним информацијама, Комисија констатује да концесионари достављају извјештаје о реализацији концесионих уговора ресорном министарству, али да би требали по захтјеву Комисије доставити годишњи извјештај о реализацији концесионог посла за тражени извјештајни период.

3.9.3. ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ УГОВОРА О КОНЦЕСИЈИ ИЗ ОБЛАСТИ КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА

У Прилогу број 8. Извјештаја Комисије, сачињен је табеларни преглед активности на реализацији уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта у 2024. години.

3.9.4. ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ УГОВОРА О КОНЦЕСИЈИ ИЗ ОБЛАСТИ КОРИШЋЕЊА ЈАВНОГ ВОДНОГ ДОБРА

У Прилогу број 9. Извјештаја дат је преглед активности на реализацији уговора о концесији из области коришћења јавног водног добра у 2024. години.

3.9.5. ЗАКЉУЧЦИ

1. Уговорне стране морају водити рачуна да предмет концесије буде подобан за коришћење, тачније, да на истом не постоје имовинско-правни односи за које се претпоставља да неће моћи бити ријешени те да је исто погодно за пољопривредну производњу.

Око активности, наведених у поглављу 3.9.2., Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде би требало активније сарађивати са Републичком управом за геодетске и имовинско-правне послове Републике Српске, као и Републичким јавним правобранилаштвом, а све у циљу успоставе јединствене евиденције о непокретностима и убрзаном рјешавању имовинско-правних спорова.

Комисија је мишљења да се концесије на пољопривредном земљишту, убудуће могу додјељивати само на непокретностима за које су подаци у јавним евиденцијама ажурни и поуздани, а имовинскоправни односи ријешени, а о чему је и Влада Републике Српске раније донијела Закључак.

2. Начин обрачуна и критеријуми за одређивање висине концесионе накнаде за коришћење пољопривредног земљишта, врши се у складу са Законом о концесијама и Правилником о критеријумима за одређивање висине концесионе накнаде и висине банкарске гаранције за кориштење пољопривредног земљишта и јавног водног добра („Службени гласник Републике Српске“, број: 101/14), те је у складу са наведеним различит начин обрачуна концесионе накнаде за кориснике пољопривредног ресурса.
3. Комисија је констатовала да је претходном периоду, велики број концесионара био погођен негативним ефектима високих цијена усљед нестабилности на тржишту репроматеријала.
4. Комисија је мишљења да је систем праћења наплате путем софтвера Пореске управе Републике Српске, али и блокаде у случају неизмирења пристиглих обавеза у многоме допринео ажурности плаћања концесионе накнаде од стране концесионара.

3.10. АКТИВНОСТИ КОМИСИЈЕ ИЗ ОБЛАСТИ СПОРТА

У области спорта, закључно са 31.12.2024. године, активан је 1 (један) концесиони уговор.

Министарство породице, омладине и спорта током извјештајне године није упутило ни један захтјев који се односи на рјешавање предмета из области спорта. У склопу редовних активности Комисије за концесије вршена је провјера реализације важећег уговора о концесији.

3.10.1. ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ НА РЕАЛИЗАЦИЈИ УГОВОРА О КОНЦЕСИЈИ ИЗ ОБЛАСТИ СПОРТА

У Прилогу број 10. Извјештаја о раду Комисије за 2024. годину, дат је табеларни преглед активности на реализацији уговора о концесији из области спорта у 2024. години.

4. КОНЦЕСИОНА НАКНАДА

Концесиона накнада је накнада коју плаћа концесионар у складу са одредбама Закона о концесијама и уговором о концесији. Концесиона накнада је у складу са чланом 29. Закона о концесијама, обавезан елемент уговора.

Концесиона накнада је новчаног карактера и састоји се од:

- концесионе накнаде за уступљено право, која се плаћа једнократно по закључењу уговора о концесији,
- концесионе накнаде за коришћење предмета концесије.

Концесиона накнада се, зависно од предмета концесије, изражава процентуално у односу на годишњи приход остварен обављањем концесионе дјелатности или по јединици мјере.

Законом о концесијама, задужена су министарства за предметне концесије за израду Правилника о критеријумима за одређивање висине концесионе накнаде и висине гаранција, као и о начину расподеле концесионе накнаде за коришћење, уколико се концесиона дјелатност обавља на територији више јединица локалне самоуправе.

Појединачним правилницима дефинисане су концесионе накнаде и гаранције у области:

- електроенергетике, енергената, рударства, геологије,
- трговине, туризма и угоститељства,
- саобраћаја и веза,
- пољопривреде, шумарства и водопривреде,
- комуналних дјелатности, управљања отпадом и обављањем дјелатности у заштићеним подручјима,
- спорта.

Наведеним правилницима су дефинисани, односно прописани критеријуми за одређивање висине концесионе накнаде за предмете концесија, висина концесионе накнаде, врсте и висина гаранција као и критеријуми за одређивање висине гаранција као средства обезбјеђења у поступку додјеле концесије и извршења уговорних обавеза.

Концесиона накнада за уступљено право приход је буџета Републике, односно буџета јединице локалне самоуправе, у зависности од надлежности за додјелу концесије.

Концесиона накнада за коришћење предмета концесије, а коју додјељује Влада, дијели се између буџета Републике и буџета јединице локалне самоуправе на чијој се територији обавља концесиона дјелатност у сразмјери:

- 30:70 за развијене јединице локалне самоуправе,
- 30:70 за средње развијене јединице локалне самоуправе,
- 20:80 за неразвијене јединице локалне самоуправе и
- 10:90 за изразито неразвијене јединице локалне самоуправе.

Електроенергетски објекти, у складу са Законом о концесијама, обавезни су да обавјештавају локалне самоуправе о извршеној уплати концесионе накнаде за коришење у буџет Републике. Средства од концесионе накнаде, која се директно или индиректно дозначавају у буџете локалних заједница, могу се искључиво користити у складу са инструкцијама наведеним Законом о концесијама.

У складу са чланом 62. Закона о концесијама, контролу обрачуна и плаћања концесионе накнаде утврђене уговором о концесији врши Пореска управа Републике Српске, у складу са одредбама закона којима се уређује порески поступак. Такође, истим чланом је дефинисано да надлежни орган континуирано прати рад концесионара у погледу извршавања његових обавеза из уговора о концесији.

Истим Законом, одредбом члана 53., прописана је надлежност Комисије у смислу провјере цјелокупног рада концесионара, а у складу са закљученим уговором о концесији.

Пореска управа Републике Српске је Комисији доставила податке о уплатама концесионе накнаде за период 01.01-31.12.2024. године, а како је то предвиђено закљученим Протоколом о сарадњи у области размјене података број: 05.01/052-5024/19 од 04.06.2019. године. На основу прикупљених, обједињених, систематизованих и анализираних напријед добијених података, као и извјештајних података прибављених од Концесионара приликом извршених провјера рада, Комисија констатује, да је укупан износ концесионе накнаде, уплаћен у буџет Републике Српске у 2024. години, износио 50.652.813 КМ (педесет милиона шестотина педест двије хиљаде осамстотина тринаест конвертибилних марака).

Наведена уплата концесионе накнаде за период 01.01-31.12.2024. године, у односу на период 01.01.-31.12.2023. године је мања за износ од 14.401.412 КМ (четрнаест милиона четирстотине једа четиристотине дванаест конвертибилне мараке).

Према класификацији врсте прихода буџета Републике Српске, уплате концесионе накнаде се воде и књиже на следеће врсте прихода:

ВП 722492 Концесиона накнада за коришћење електроенергетских објеката (врста прихода на коју се књиже уплате концесионе накнаде из области енергетике - термоелектране, хидроелектране, мале хидроелектране, соларне електране, вјетроелектране и др.);

- ВП 721112** Приходи од давања права на експлоатацију природних ресурса (врста прихода на коју се књиже уплате по основу једнократне концесионе накнаде);
- ВП 722424** Концесиона накнада за коришћење минералних сировина (врста прихода на коју се књиже уплате концесионе накнаде по основу истраживања и експлоатације минералних ресурса);
- ВП 722491** Концесиона накнада за коришћење природних и других добара од општег интереса (врста прихода на коју се књиже уплате концесионе накнаде из области пољопривреде, спортског риболова, саобраћаја и веза и остале концесионе накнаде које нису наведене у другим приказаним и појашњеним врстама прихода) и
- ВП 722468** Накнада за коришћење природних ресурса у сврху производње електричне енергије (врста прихода на коју се књижи уплата концесионе накнаде по основу производње електричне енергије од стране малих хидроелектрана у раду).

Уплата укупне концесионе накнаде по врсти прихода у Буџет Републике Српске за период 01.01.- 31.12.2024. година приказан је у сљедећој табели:

Табела 31

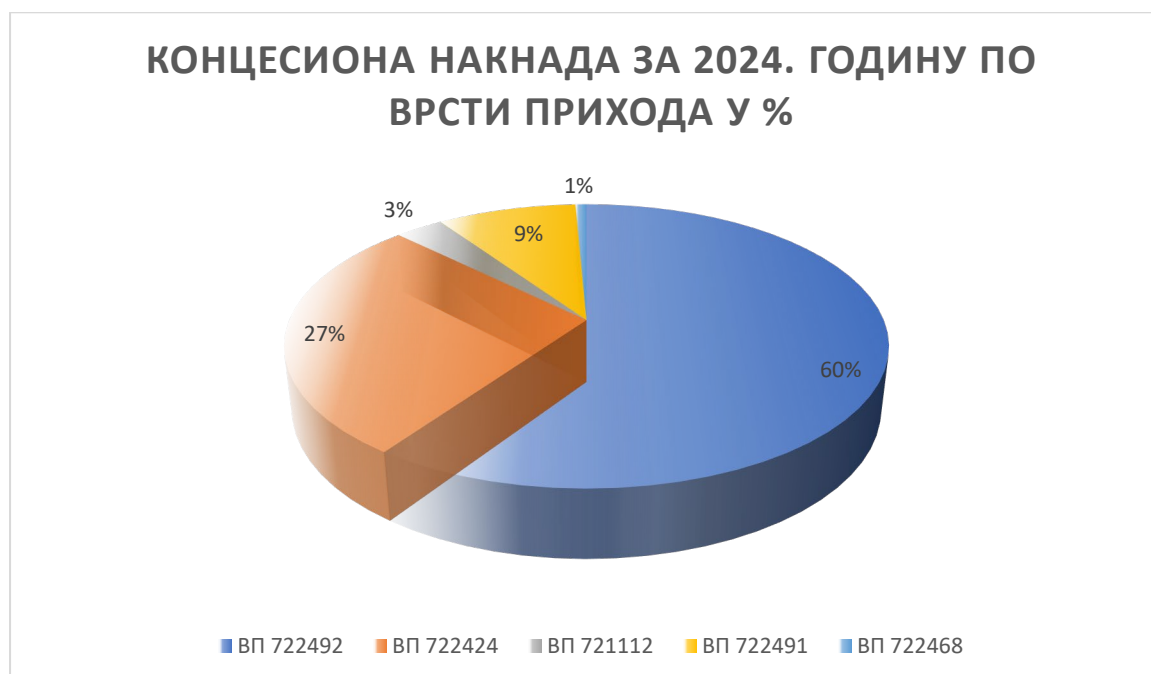
Врста прихода	Концесиона накнада		Повећање/смањење
	2023.	2024.	
	01.01. - 31.12.	01.01. - 31.12.	
ВП 722492	35.044.593 КМ	30.288.364 КМ	-14,00
ВП 722424	13.090.155 КМ	13.954.673 КМ	7,00
ВП 721112	12.767.179 КМ	1.557.836 КМ	-88,00
ВП 722491	3.771.139 КМ	4.497.027 КМ	19,00
ВП 722468	381.159 КМ	354.913 КМ	-7,00
УКУПНО:	65.054.225 КМ	50.652.813 КМ	-22,00

Удио појединачних уплата по врстама прихода тј. њихово учешће у укупном износу уплаћене концесионе накнаде за период 01.01.2024. - 31.12.2024. година приказан је и на сликама 5 и 6.

Слика 5 - Наплаћена концесиона накнада за период 01.01.2024. - 31.12.2024. године по врстама прихода

Слика 6 - Наплаћена концесиона накнада за период 01.01.2024. - 31.12.2024. године по врстама прихода у проценту

Упоредни графикон наплаћене концесионе накнаде у последње 4 (четири) године (у конвертибилним маркама) приказан је на слици 7.

Слика 7 – Наплаћене концесионе накнаде у последње 4 (четири) године

Из напријед добијених података, видљиво је, да је на скоро свим врстама прихода забиљежено значајно смањење уплате по основу концесионе накнаде у буџет Републике за период 01.01.-31.12.2024. године.

Повећање уплата у односу на исти период прошле године, евидентиран је на врстама прихода 722424, 722491, односно у областима минералних ресурса и пољопривреде. Смањење уплата, у односу на исти период прошле године, евидентирано је на врсти прихода 722492 – електроенергетика, 722468 и 721112 – једнократне концесионе накнаде.

Образложење

- Повећање на врсти прихода 722424 у односу на исти период прошле године, а који се односи на кориштење минералних ресурса, евидентирано је у износу од 864.518 КМ. Разлог томе су: повећан број концесионара који су ушли у комерцијални рад чиме је отпочела обавеза плаћања концесионе накнаде за коришћење, већи број провјера рада концесионара на концесионим локалитетима од стране представника Комисије, додатно уређење ове области законским измјенама, те повећан број извршених провјера од стране рударске и геолошке инспекције у складу са њиховим надлежностима.

- Смањење на врсти прихода 722112 у односу на исти период прошле године, а који се односи на кориштење права на експлоатацију природних ресурса (врста прихода на коју се књиже уплате по основу једнократне концесионе накнаде), евидентирано је у износу од 1.557.836 КМ, а што је за 11.209.343 КМ мање у односу на исти период прошле године. Анализом достављених закључених концесионих уговора у 2024. години од стране ресорних министарстава, утврђено је да је до смањења укупно уплаћене концесионе накнаде на овој врсти прихода, дошло у због мањег броја закључених уговора из свих области, њих 16.
- Повећање на врсти прихода 722491 у односу на исти период прошле године, а који се односи на кориштење природних и других добара од општег интереса (пољопривреде, спортског риболова, саобраћаја и веза и др.), евидентирано је у износу од 725.888 КМ. Саматрамо да је као и у претходном случају, већим бројем провјера рада концесионара од стране представника Комисије, редовним праћењем рада Концесионара од стране ресорног министарства, системом праћења наплате путем софтвера Пореске управе Републике Српске, али и блокаде у случају неизмирења пристиглих обавеза, у многоме допринјело ажурности плаћања концесионе накнаде.
- Смањење је евидентирано на врсти прихода 722468 у односу на исти период прошле године за износ од 26.247 КМ, а који се односи на кориштење концесионе накнаде по основу производње електричне енергије од стране малих хидроелектрана у раду.
- Смањење уплата у односу на исти период прошле године евидентиран је и на врсти прихода 722492 у износу од 4.756.229 КМ. Хидролошка ситуација је у извјештајној години била изузетно лошта, како код нас, тако и у региону, велики број енергетских објеката није испунио своје планове производње енергије у извјештајној години нити је било простора за производњу и продају евентуалних вишкова на тржишту електричне енергије. Када је у питању рад термоелектрана које су у комерцијалном раду, у извјештајној години, уплаћен је износ од 14.792.238 КМ на име концесионе накнаде, а што је за 3.612.356 КМ мање у односу на исти период прошле године.

5. БУЏЕТ

5.1. ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ, РАСХОДИ И ИЗДАЦИ КОМИСИЈЕ ЗА КОНЦЕСИЈИ

Одредбом члана 56. Закона о концесијама, регулисан је начин финансирања рада Комисије. Средства се планирају и обезбјеђују у буџету Републике Српске.

Буџетом Републике Српске за 2024. годину, Комисији су планирана средства у износу од 1.000.000 КМ у оквиру организационог кода Генералног секретаријата Владе Републике Српске (0405001) на позицији 482100 - трансфер Комисији („Службени гласник Републике Српске“, број: 112/23).

Презентација и састављање финансијских извјештаја прописано је чланом 60. Закона о концесијама (Службени гласник Републике Српске, број: 59/13; 16/18; 70/20 и 111/21)-форма, рокови и начин, члановима 57, 58. и 59. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника прихода буџета Републике, општина, градова и фондова, („Службени гласник Републике Српске“, број: 15/17 и 17/22), Правилником о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике („Службени гласник Републике Српске“, број: 115/17 и 118/18).

Годишњи финансијски извјештај састављен је на прописаним обрасцима и достављен Министарству финансија у законском року:

- Образац 3б – Преглед прихода, примитака, расхода и издатака за нефинансијску имовину исказаних ван ГКТ на рачуноводственим фондовима од 01 до 05;
- Образац 4б – Функционална класификација расхода и нето издатака за нефинансијску имовину исказаних ван ГКТ;
- Образац 5б – Преглед имовине, обавеза и извора исказаних ван ГКТ;
- Образац 6 – Преглед новчаних токова;
- Образац 7 – Извјештај о броју и структури запослених и
- Ноте – Напомене уз финансијске извјештаје.

Изјава руководства

Финансијски извјештаји састављени су у складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 94/15 и 78/20), Правилником о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике („Службени гласник Републике Српске“, број: 98/16, 115/17 и 118/18), Правилником о финансијском извјештавању за кориснике прихода буџета Републике, општина, градова и фондова („Службени гласник Републике Српске“, број: 16/11 и 126/11), Правилником о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике („Службени гласник Републике Српске“, број: 115/17 и 118/18), Правилником о финансијском извјештавању буџетских корисника („Службени гласник Републике Српске“, број: 15/17 и 17/22), Међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор и одредбама Закона о буџетском систему Републике Српске. Поред напријед наведених прописа, примјењивани су и прописи из области пореске регулативе и интерних аката која регулишу одређене области.

5.1.1. СТАЛНА СРЕДСТВА КОМИСИЈЕ

Стална средства Комисије књиговодствено су евидентирана (К-то 011) на основу одредби Правилника о рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике. Обрачун амортизације извршен је у складу са Правилником о примјени годишњих амортизационих стопа за буџетске кориснике („Службени гласник Републике Српске“, број: 110/16). Књижење се врши по набавној вриједности, а обрачунски отпис примјеном линеарне методе по годишњим стопама:

Канцеларијски намјештај	10,0
Компјутерска опрема.....	25,0
Опрема за пренос података и гласа.....	10,0
Моторна возила.....	14,3
Копир апарати.....	14,3
Уграђена опрема	16,5
Телефонска опрема.....	11,0
Радио и тв опрема	20,0
Опрема за гријање	12,5
Опрема за вентилацију	12,5
Рачунарски програми-лиценце.....	25,0
Остала непоменута опрема.....	20,0

Амортизација за 2024. годину износи 25.314 КМ. Набавна вриједност сталних средстава (постројења и опрема - К-то 0112) на дан 31.12.2024. године износи 282.382 КМ, исправка вриједности 167.745 КМ и садашња (неотписана вриједност 114.637 КМ).

Извршен је свеобухватан попис имовине и обавеза на дан 31.12.2024. године, те је затечено стварно стање имовине усаглашено са књиговодственим стањем.

Попис је обавила комисија именована рјешењем Предсједника. По истом, комисија за попис је сачинила извјештај 01-35/25 који је Комисија за концесије прихватила (Одлука 01-74/24).

Улагања, тј. издаци по основу текућег одржавања, признају се као расходи периода у коме и настану (обрачунски основ).

Инвентар се отписује 100% на терет трошкова одмах по стављању у употребу.

Потраживања се признају по номиналној вриједности, евентуално увећаној за камате обрачунате у складу са одредбама уговора, Закона или Одлуком предсједника Комисије. На дан билансирања врши се процјена ризика ненаплативости појединачних потраживања.

Краткорочна финансијска имовина и разграничења на дан 31.12.2024. године износе 336.253 КМ. Чине ју:

- Готовина исказана на банковном рачуну;
- Потраживања од буџета Републике Српске по основу трансфера унутар истих нивоа власти, а односи се на транше из 2024. које ће бити дозначене у првом тромјесечју 2025. године.

У 2024. години исказане су обавезе и разграничења у износу од 103.899 КМ. Њихову структуру чине:

- Обавезе за лична примања у износу од 57.780 КМ;
- Обавезе за бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених по основу рада, отпремнина и једнократних помоћи у износу од 1.113 КМ,
- Обавезе из пословања у земљи у износу од 45.005 КМ а односе се на неплаћене режијске трошкове по рачунима за децембар 2024. године у износу 6.366 КМ и обавезе по основу финансијског лизинга који доспијева у 2025. години у износу 38.639 КМ.

Комисија је у 2024. години имала више прихода у односу на остварене расходе и на тај начин остварила позитиван финансијски резултат текуће године у износу од 87.669 КМ.

5.1.2. ПРИХОДИ

Приходи Комисије остварени су у износу од 1.000.504 КМ и то:

- из Буџета Републике Српске за 2024. годину (К-то 788) 1.000.000 КМ у оквиру организационог кода Генералног секретаријата Републике Српске. („Службени гласник Републике Српске“, број: 112/23);
- На конту 7291 исказан је износ од 590 КМ а односи се на приход остварен по основу наплате штете од осигуравајућег друштва;

Приходи се признају по модификованој обрачунској основи у рачуноводственом обрачунском периоду у којем су мјерљиви и/или расположиви (наплаћени и укалкулисани приход).

5.1.3. РАСХОДИ

Расходи у финансијским извјештајима евидентирани су на обрачунској основи (начело настанка догађаја), у периоду у коме је обавеза за плаћање и настала без обзира да ли је и извршено плаћање, као и амортизација која терети расходе обрачунског карактера.

У извјештајном периоду текући расходи (К-то 41) остварени су у укупном износу од 912.835 КМ, по структури износе:

ТЕКУЋИ РАСХОДИ (К-то 41)

<i>Расходи за бруто плате запослених (К-то 4111)</i>	704.800,85 KM
<i>Расходи за бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених (К-то 4112)</i>	37.510,16 KM
<i>Расходи по основу утrophа енергије, комуналних, комуникационих и транспортних услуга (К-то 4122)</i>	14.480,84 KM
<i>Расходи за режијски материјал (К-то 4123)</i>	20.498,25 KM
<i>Расходи за текуће одржавање средстава (К-то 4125)</i>	6.761,98 KM
<i>Расходи по основу службених путовања и смјештаја (К-то 4126)</i>	12.695,33 KM
<i>Расходи по основу утrophа горива (К-то 41263)</i>	8.052,28 KM
<i>Расходи за платни промет (К-то 4127)</i>	1.636,80 KM
<i>Расходи за осигурање (К-то 4127)</i>	4.313,92 KM
<i>Расходи за рачунарске програме, књиге (К-то 4127)</i>	40,95 KM
<i>Расходи за правне услуге (К-то 4127)</i>	4.176,89 KM
<i>Расходи за одржавање рачунара, сервера (К-то 4127)</i>	11.120,00 KM
<i>Расходи ПДВ на стручне услуге (4127)</i>	1.248,61 KM
<i>Расходи за стручне услуге (К-то 4127)</i>	22.903,44 KM
<i>Расходи по основу доприноса који терете трош. (К-то 4129)</i>	1.248,55 KM
<i>Расходи по основу семинара, савјетовања и сл. (К-то 41292)</i>	5.443,11 KM
<i>Расходи за остали материјал, манифестације (К-то 41299)</i>	7.041,27 KM
<i>Расходи по основу камата на зајмове (К-то 41334)</i>	3.951,06 KM
<i>Остали непоменути расходи (К-то 412999)</i>	15.893,71 KM

Обрачунски расходи

29.017 KM

- Расходи по основу амортизације (К-то 4712)	25.314 KM
- Расходи по основу набавке ситног инв. и ауто гума (К-то 47116)	3.685 KM
- Расходи по основу отписа и расхoдовања имовине	18 KM

Неизмирене обавезе према добављачима (К-то 2231) износе 6.366 KM, настале по основу коришћења роба и услуга, које су међусобно усаглашене и плаћене у наредном периоду. Обавезе по основу уговора о лизингу износе 38.639 KM.

6. ЗАКЉУЧЦИ

Комисија за концесије Републике Српске, након извршене анализе реализације концесионих уговора и разматрања података и информација добијених од јавних и других надлежних органа, у области концесија, закључује да су постигнути одређени помаци, али и даље постоје изазови који захтјевају континуирану пажњу и унапређење постојећих механизма.

Присутно је интересовања за изградњу соларних електрана у извјештајном периоду, захваљујући повољним природним условима, али и појачаним активностима органа и тијела у Републици Српској. Треба истаћи да је велики број малих соларних електрана снаге до 250 kW које не улазе у концесиони однос већ изграђен, а значајно је повећан број инвеститора који су у поступку добијања или реализације концесија за изградњу соларних енергетских објеката велике инсталисане снаге што је од великог значаја како за електроенергетску стабилност, тако и за приходе који се остварују у буџету по овом основу.

Информација о активностима везаним за заштиту ријека и закључци Владе Републике Српске представљају користан корак у процесу ревизије концесионих уговора из ове области, што треба наставити радити ради завршетка ових активности и добијања стварног прегледа стања.

Комисија истиче потребу за унапређењем административних процеса, нарочито у погледу бржег издавања дозвола и мишљења, како би се убрзао процес изградње и испуњавања обавеза предвиђених концесионим уговорима. Такође, потребно је да и инвеститори покажу већу ажурност и преданост у прибављању докумената и поштовању рокова дефинисаних уговорима.

Извјештајна година је била неповољна за хидрологију, што је утицало на реализацију производње електричне енергије, с обзиром на малу количину кише и немогућност хидроелектрана да остваре планирани обим производње. Ово је, међутим, указало на потребу за разматрањем стратегија енергетске стабилности, посебно у периоду нестабилности на енергетском тржишту.

Привреда и становништво Републике Српске требају разматрати штедњу енергије, што је политика коју промовишу и европске земље, нарочито у контексту тренутних глобалних изазова на енергетским тржиштима.

Такође, чињеница да 70% потреба за електричном енергијом долази из необновљивих извора указује на потребу за прилагођавањем новим енергетским политикама, што може утицати на цијене енергије.

Комисија сматра да је потребно наставити са радом на развоју гасне инфраструктуре, посебно у индустријским секторима који нису обухваћени магистралним гасоводима, те да исток Републике Српске треба бити укључен у процес гасификације.

У области експлоатације и флаширања вода у 2024. години, нису постигнути значајни помаци у реализацији ових концесија. Већи број концесионара није реализовао своје уговоре. Неки од њих су отпочели производњу, а након неког времена су је обуставили, док неки и даље показују одређене активности ка започињању комерцијалне експлоатације. Кључни разлози за овакво стање укључују економске, тржишне и друге препреке као што су нелојална конкуренција и недостатак обртних средстава. Концесионари имају проблема са финансирањем, предимензионисаним пунионицама и отежаним извозом воде, што додатно компликује ситуацију. Да би се превазишли ови изазови, потребно је предузети конкретне активности као што су активнији надзор и провјера рада концесионара, као и евентуално разматрање субвенционисања мањих и средњих предузетника. Поред тога, важно је регулисати увоз воде како би се створила праведнија конкуренција и подржали домаћи произвођачи. Искуства из других земаља показују да је подршка концесионим предузећима, као и контрола тржишне конкуренције, кључна за опоравак овог сектора.

Рекултивација земљишта деградираног експлоатацијом минералних сировина представља велики изазов за животну средину и одрживи развој. Упркос законским обавезама,

неки концесионари не спроводе рекултивацију, иако то услови на терену омогућавају. Бољи инспекцијски надзор представља битан елемент у квалитетном праћењу ове проблематике. У земљама где се озбиљно приступа еколошким питањима, као што су Француска и Италија, редовна едукација и ефикасни механизми за осигурање извршења рекултивације показали су се као кључни. Постојећи начин обезбјеђења банкарских гаранција за рекултивацију може да представља проблем, јер се не обезбеђују средства за рекултивацију када концесионари прекину или заврше радове на експлоатацији прије истека концесионог периода. Рјешење овог проблема лежи у ревизији правног оквира и стриктнијој контроли, као и у увођењу нових механизма који осигуравају финансирање рекултивације, чак и у случају прекида или завршетка експлоатације. Примјена сличних модела који постоје у европским земљама могла би значајно побољшати ситуацију у Републици Српској.

Концесиона накнада, као инструмент регулисања концесионих односа, често је уговорена као проценат од прихода који су концесионари остварили. Међутим, уочено је да је овај модел могао да доведе до манипулација са приходима, чиме би било угрожено реално финансирање јавних прихода. Увођењем новог Правилника 2018. године, начин обрачуна је код већине минералних сировина промјењен на основу експлоатисане и отпремљене количине, што представља позитиван корак у правцу транспарентности. Међутим, раст потрошачких цена утиче на ефективност овог система, те стога Комисија препоручује периодичну ревизију концесионе накнаде како би се ускладила са тренутним економским условима. Увођење динамичких концесионих накнада које се усаглашавају са инфлацијом и тржишним трендовима осигурало би праведнији и одрживији систем. Такви модели већ успјешно функционишу у другим земљама, те сматрамо да је потребно увести сличне механизме у Републици Српској.

Комисија у континуитету истиче да и даље постоји присутан проблем неусаглашености закона који регулишу друге области, а које по одредбама Закона о концесијама могу бити предмет концесије. У протеклом периоду закључен је први концесиони уговор из области ловства, као и области спорта што потврђује оправданост инсистирања Комисије на интензивирању усаглашеног дјеловања свих институција на увођењу области које могу бити предмет концесија дефинисаних Законом, а до сада нису уведене у концесиони однос.

Комисија за концесије Републике Српске препознаје значајне позитивне резултате у реализацији концесионих уговора у периоду 2024. године, али и даље постоје кључни изазови који захтјевају сталну пажњу и унапређење постојећих механизма. Наглашена је потреба за унапређењем законске регулативе, побољшањем контроле и инспекције, као и јачањем капацитета свих институција које су одговорне за концесионе активности. Комисија је као и до сада, дала и низ конструктивних приједлога за додатно унапређење стања, те на основу свега наведеног предлаже Народној скупштини Републике Српске усвајање Извјештаја о раду и финансијског извјештаја за 2024. годину, као и усвајање препорука које ће помоћи у даљем унапређењу концесионе дјелатности.

Предсједник Комисије

Број: 01- ____/24

Датум: __. __. 2024. године

Маја Шупут, ма екон.

7. ПРИЛОЗИ

- **Прилог 1** - Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката (МХЕ и ХЕ) инсталисане снаге веће од 250 kW;
- **Прилог 2** - Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области изградње и коришћења енергетских објеката (термоелектране, вјетроелектране и соларне електране);
- **Прилог 3** - Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области гаса;
- **Прилог 4** - Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области минералних ресурса;
- **Прилог 5** - Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области минералних ресурса – експлоатација и флаширање воде;
- **Прилог 6** - Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области трговине и туризма;
- **Прилог 7** - Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области саобраћа и веза;
- **Прилог 8** - Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта;
- **Прилог 9** - Преглед истеклих и раскинутих уговора о концесији из области коришћења пољопривредног земљишта;
- **Прилог 10** - Преглед активности на реализацији уговора о концесији за коришћење водног земљишта и јавног водног добра.
- **Прилог 11** – Преглед активности на реализацији уговора о концесији из области спорта